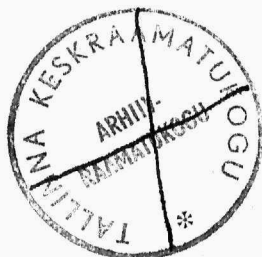

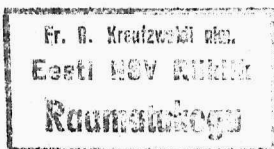
Töö ja Tervis

1934

Kümnes aastakäik

~~B 5138~~

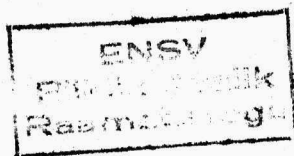
PE 5249

Tegev toimetaja

Leopold Johanson

Kaastoimetaja

August Gustavson

~~SP, 2764~~

Eesti Haigekassade Liidu väljaanne

tud, viib kõige sirgemine üle ääretu välja. Takistusi on olnud ees. Neid tuleb ka veel. Väikesed käänakud on paratamatud, kuid üldsiht ees on selge. Kõrvalkaldumisi sellest ei ole — ega tohigi olla.

Ainult silmas peame pidama: koon-dugem kõik ühisele tööle, koondugem kõik haigekassade- ja tööliselu korraldamisele. Ei ole küllalt, et on töö suur hulk, vaid tõmmakem kaasa ka need, kes end eemale hoiavad ja ükskõikseteks jäänud. Tööliskonna ühise hea käekäigu suhtes olgu igauks organiseeritud.

Teetähis aastate reas. Ka „Töö ja Tervis“ ning teised Viljandi Ühishaigekassa sõbrad annavad kindlasti omad parimad soovid Viljandi tööliskonnale ja temast sõltuvale Viljandi Ühishaigekassale. Ka „Töö ja Tervis“ on osa meie haigekassade tööst, nende sihtide kaastöötaja, nende ettevõtte, ja peab ka

edaspidi olema tööliskonna töös selle osa teostaja, mis viib elu edasi ülesseatud piires ja üleegi neist. Meie haigekassade ülesannetes sotsiaalkindlustuse alal peab ka Viljandi Ühishaigekassa ühes „Töö ja Tervis“-ega tundma tähtsat osa enese õlul lamavat. „Töö ja Tervis“ haigekassade liitlasena peab olema ka edaspidi kogu tööliskonna ja kogu töötava pere mõtteväljendusko-haks — häälekandjaks. Sellepärast julgen käesolevas „Töö ja Tervis“-es kõi-kide Eestis liitunud ja ka väljaspool Liitu olevate haigekassade nimel soovida parimat jubilaarile tema 20 a. hällipäeval ja kutsuda üles kõiki tööta-jaid koonduma kindlamalt meie haigekassade ja nende ühisettevõtete ümber. Selleks veel kord eriti jõudu 20 aastat elanud ja vagusid ajanud Viljandi Ühis-haigekassale ka tulevikuks...

Th. Jürgenson,

Viljandi Ühishaigekassa esimees.

Viljandi Ühishaigekassa 20 a. juubeli puhul.

V. Luksepp.

Viljandi Ühishaigekassal läheneb 20 a. juubelipäev. Sel puhul tehakse tagasivaateid tehtud töö ja selle tulemuste üle. Sünnib just kui hetkeline seisak ja hinge tagasitõmbamine, et endise innu ja järjekindlusega edasi rühkida oma õilsate ülesannete täitmise alal.

Minule meenub aeg, mil juhus oli Viljandi Ühishaigekassaga esimest korda kokku puutuda. Sellest on üle 5 a. tagasi, ühenduses jubilaari Haigekas-sade Liitu astumise küsimuse lahenda-misega. Nimelt Viljandi Ühishaigekas-sal ei läinud Liitu astumise küsimus esialgul libedasti. See oli korduvalt haigekassa volinikkude peakoosolekutel päevakorras seisnud, kuid ikka koosoli-jate enamuse poolt eitavalt otsustatud.

1928. a. suvel aga saabus Haigekas-sade Liidule kiri Viljandi Ühishaige-kassa juhatuselt, milles teatavaks tehti järjekorralise peakoosoleku päev ja aeg ja et päevakorras seisab jälle Eestimaa Haigekassade Liitu astumise küsimus,

mis puhuks paluti Liidu esindajat ko-hale saata vastavate selgituste andmi-seks:

Liidu juhatus pani selle ülesande minu peale. Tol ajal oli Liidul raha rohkesti, mispärast niisuguseid esin-dussõite tehti ikka kahekesi — sekre-täri saatel.

Nii algasime reisi Joh. Odega Vil-jandi: mina Rakverest Tapa-Tamsalu kaudu, Ode — otse Tallinnast. Türil saime kokku.

Augustikuu päikeseküllase ilusa ilma tõttu oli meeleolu rõõmus ja hinges pakitses lootuse säde, et see reis asjata ei saa olema. Selleks oli hulk veenvaid ja sütitavaid väljendusvorme peaaegu valmis reastatud. Ja üldse tuleviku väl-javaated noil aegul olid märksa roosili-semad.

Peakooosolekule oli kaunike hulk voli-nikke ilmunud. Juhatas haigekassa veteraan A. Paal. Ei ole enam meeles, millest ma eriti rääkisin. Kõige hal-vemini ei pidanud minema, kuna J.

Ode tähendas peale lõppu, et „sinust, Luksepp, saab pika peale asja“. Ja kui siis Viljandi Ühishaigekassa praegune esimees hra Jürgenson omalt poolt ka ühe hoogsa ja temperamentse Liitu astumist pooldava kõne oli maha rääkinud, siis järgnes see, mis pidi tulema: Viljandi Ühishaigekassa volinikkude peakoosolek otsustas 12. aug. 1928. a. Eestimaa Haigekassade Liidu liikmeks astuda.

Sellest on möödunud üle viie aasta ja Viljandi Ühishaigekassast on saanud üks aktiivsemaid Liidu liikmeid, kes ei viivita reageerimisega ja selgituste otsimisega, kui selleks põhjus tekkib.

Vana veteran A. Paal on haigekassade vahelisest tegevusest hakanud tagasi tõmbuma, seda energilisem on tema järeltulija Paul Paal, kes „Töö ja Tervises“ avaldatud artiklite kaudu tuntud. See on hinnatud eriti veel selles mõttes, et meil valitseb haigek. tegelaste hulgas „T. ja T.“ kaastööliste pöud.

20 a. saamise puhul soovime jubilaarile ja tema juhtivaile tegelastele visa tahtejõudu ja saavutusrikast tulevikku, et Viljandi Ühishaigekassa alaliselt jääks haiguskindlustuse teostamise areenil silmapaistvale kohale püsima.

Viljandi Ühishaigekassa

11. nov. 1913 a. — 11. nov. 1933 a.

Kirjutanud 20 a. juubeliks Aug. Paal

Essõna.

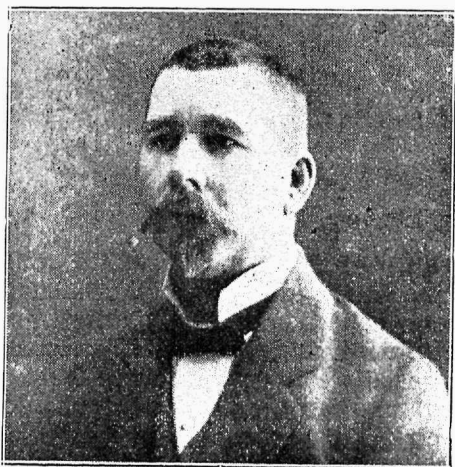
Ajaratas veereb peatumatult ja tagasipöörmatult, jättes järele jälgi, mis kord on madalamad, — teinekord sügavamad. Ajarattaga on edasi sammunud ka Viljandi ühishaigekassa ja temalegi on ajaratas jätnud suuri ja sügavaid jälgi. 11. novembril (vana kal.

järele.) 1933. a. möödus 20 a. tollest momendist, kui Viljandi ühishaigekassa põhikirjale alla kirjutati. Sellega mainitud aasta on Viljandi ühishaigekassale juubeliaastaks. Aastavahemikul peab tahes või tahtmata kilomeetriposti juures seisatuma, millele kirjutatud on 20. Siit võime julgesti

Viljandi Ühishaigekassa 1932 a. juhatus, revisjoni komisjon, ametnikud ja hambaarst pr. Dr. H. Kook.

tagasi vaadata tehtud töö peale. On ju 20 aastat küllalt pikk aeg, mis väärib tähelepanu seda enam, et juubilar on töötanud viie valitsuse ajal, mille vahetused on jätnud kaunis tunduvad ja sügavad jäljed. Ei ole ülearune praegusel kassajuhatusel, volinikkudel ja liikmeskonnal tutvuda kassa minevikuga, kust võideldes välja on mindud vastu paremale tulevikule. On veel volinikkudeperes ja liikmeskonnas mõningaid üksikuid, kes kassa asutamise juures energiliselt kaasa töötasid, ning kassa juubeli puhul võivad rõõmuga tagasi vaadata tehtud tööle. Nad või-

Magnus Laamann,

haigek. asutaja ja praegune A/s. Viljandi Linavabriku direktor.

vad ka tõendada, et haigekassa, nii mõnelgi korral, kuigi väiksel viisil, on lasknud paista päikesekiiri elumurest murtud töölise pimedasse elutuppa ning silitanud murekortse palgeilt neil, kes haiguse puhul töö- ja teenistusevõimaluse kaotasid.

Kassa asutamine.

Haiguskindlustuse seadus, mis maksma hakkas Veneriigis 1912. a., jõudis Baltimere kubermangudesse järgmise 1913. a. teisel poolel. Samal aastal aeti esimesed vaod Baltimaal haigekassade asutamise suhtes. Kutsuti ellu mitmed haigekassad. Võeti vastu ja kinnitati põhikirju, kuid tegevust algasid nad 1. jaanuaril 1914. a. Nende hulka kuulub ka Viljandi ühishaigekassa.

Haigekassade asutamine sõltus suu-

resti kohalikest vabrikute inspektoreist ja ka käitiste valdajaist. Viljandi-Pärnu raiooni vabrikute inspektoriks oli Viljandi ühishaigekassa asutamise ajal energiline sotsialistlikkude vaadete mees *A. Prihodkov*, kes ilmus Viljandisse novembrikuu algpäevil. Ta tegi Viljandi linavabriku direktorile, *Magnus Laamannile*, ülesandeks haigekassa asutamise juhtimist ja pärast kassa eest vastutamist enese peale võtta. Direktor *Laamann*, kes uuen-duste pooldaja ja alati töölistele heatahtlik, tegi nende ridade kirjutajale kohustuseks — alata kiires korras haigekassa asutamise eeltöödega.

Viljandi ühishaigekassa alla kuuluvateks oli ette nähtud viis Viljandi suuremat käitist, kust peale korralduste saamist asutajad liikmed valiti, kes põhikirja pidid kokku seadma ja hiljem alla kirjutama. 11. nov. 1913. a. tulid kokku Viljandi linavabriku ruumidesse: 1) Viljandi linavabrikust tööliste poolt valitud esitajad: Gustav Feldmann, Jaan Pappel ja Jaan Vint; 2) Eduard Pohli tikuvabrikust: Peet Luts ja August Abel; 3) Eduard Pohli lukuvabrikust: A. Soolo ja A. Estrang;

Aug. Paal,

juubeliaasta abiesimees ja kassa raudvara.

4) Uno Pohrti masinavabrikust: Roman Herkel ja 5) Jüri Metsamardi masinavabrikust: J. Osoling. Nimetatud komisjonile olid abiks määratud ettevõtete poolt: August Paal ja Villem Rand, kes üheskoos normaalpõhikirja väikeste muudatustega vastu võtsid ja tööliste esitajate poolt allakirjutatult Viljandi-Pärnu raiooni vabrikute inspektorile kinnitamiseks saatsid, mis ka viimase poolt 27. nov. 1913. a. kinnitati.

Veneriigi haiguskindlustuse seadus erines mitmeti praegu Eestis maksvast seadusest. Põhikirja järele võis töolistest olla 40 volinikku. Peakosolekul oli aga ettevõtete valdajail kaks kolmandikku hääli osavõtnud volinikude häälele lisaks. Samuti oli ettevõtjail õigus määrata omi esindajaid haigekassa juhatusesse, mis koosnes seitsmest liikmest. Sinna kuulusid 3 ettevõtete poolt määratud ja 4 peakosolekul volinikkude hulgast valitud liiget. Haigekassa juhatuse koosolekuid juhatas esimees ehk tema asemik, kelleks oli ettevõtete poolt määratud juhatuse liige.

Haigekassa sissetulekuteks makstakse praegu ettevõtete poolt juurdemaksu 100% suuruses sissetulnud liikmemaksudele, kuna kassa algpäevil ettevõtted maksid juurdemaksudeks liikmemaksudele kakskolmandikku ehk ümmarguselt 67%.

Arstiabi andsid kassaliikmetele ettevõtted. Arstiabiandmist kassa kätte võtta võis kokkuleppel ettevõtte omanikuga. Haiguskindlustuse maksmapanemisel ja haigekassa asutamisel oli määratu suur tähtsus ettevõtete teenijaile ja töölistele. Enne haiguskindlustuse maksmahakkamist ei saanud ettevõtete teenijad ja töölised haiguse puhul arstiabi ega arstirohte ning ka abiraha, olgugi, et suuremates ettevõtetes arstiabi andmiseks oli ette nähtud trahvikapital, mis kogunes töölistelt sissenõutud trahvidest. Nagu teada, Viljandi ettevõtetes ei tarvitatud trahvimiseõigust, sellepärast ei olnud ka trahvikapitali, millest arstiabi anda. Kaks Viljandi suuremat ettevõtet: Ed. Pohli tikuvabrik ja Viljandi linavabrik, võimaldasid siiski arstiabi ja arstirohte töölistele vabriku kulul, viimane

isegi töölise perekonnaliikmeile. Arstiabi võimaldati juhuseil, kui tööline või tema perekonnaliige tõsiselt haige oli. Abiraha ei olnud kuskilt saada. Haigekassa asutamisega muutus olukord. Ettevõtted olid kohustatud andma arstiabi igal juhul ning kassaliige võis haiguse puhul loota teatud toetusele.

Jüri Metsamart,
esimene Viljandi Ühishaigekassa esimees 1914 a.
kuni 1915 a. Praegune A/s Linavabriku juhatus-
liige.

Kui haiguskindlustuse seadus maksa pandi, siis asutati haigekassad selleks, et töölisi vastastikku kindlustada ja abistada haiguse ja õnnetujuhuste korral, kuid imelikul kombel suhtus töölistekond haigekassale väga eitavalt ja vaenulikult, vist sellepärast, et liikmekesolemine oli sunduslik ja mõnigi liige, kes püüdis viimase võimaluseni tööd teha ja abi ei tarvitanud, ei olnud rahul sellega, et tema palgast liikmemaks maha arvati teistele abiandmiseks. Tuli ette juhuseid, kus töölt lahkuja tuli haigekassa juhatuselt liikmemaksu tagasi nõudma, põhjendades nõudmist sellega, et tema oma teenistuse ajal ei ole abi tarvitanud. Praegusel ajal on haigekassa liikmeskonna vaated teistsugused. Ei ole vist käesoleval ajal ühtegi liiget, kes ei tahaks teatud liikmemaksu teiste abistamiseks maksta, sest tema on teadlik selles, et ka temal võib tulla juhus abi tarvita-

Haigekassa tegevus.

Peale põhikirja kinnitamist valiti ettevõtetes volinikud, kes 28. nov. 1913. a. esimese koosoleku pidasid. Samal koosolekul moodustati 7-liikmeline haigekassa juhatus. Ettevõtete poolt määrati juhatusesse: Masinavabriku omanik Jüri Metsamart, linavabriku direktor Magnus Laamann ja linavabriku raamatupidaja Villem Rand. Haigekassa volinikkudest valiti juhatusesse: August Paal, Gustav Feldmann, Alfred Soolo ja Anna Rattas.

Esimene juhatuse koosolek peeti Viljandi Linavabriku kontoris, kus kassale valiti esimene esimees, masinavabriku omanik Jüri Metsamart, esimehe abiks: Gustav Feldmann ja Anna Rattas. Esimehe asetäitjaks ja ühtlasi kassahoidjaks valiti Linavabriku direktor Magnus Laamann, kuna asjaajaja kohused pandi juhatuseliikme August Paali peale. Kassa asukoht otsustati võtta Linavabriku kontoris.

15. detsembril samal aastal kutsuti II volinikkude peakoosolek kokku, kus valiti volinikkude hulgast viieliikmeline revisjonikomisjon, kuhu kuulusid: Jüri Jürison, Jaan Oja, Jaan Viilup, Johan Müürisepp ja Jaan Vint. Liikmemaksuks määrati 1% kassaliikme palgast, millele ettevõtted olid kohustatud juurde maksma kaks kolmandikku saadud liikmemaksudest. Vastu võeti haigusest teatamise kord ning abiandmise määrad. Seati kokku eeloleva aasta eelarve ja otsustati kassa tegevust alustada 1. jaanuaril 1914. a.

Esimeseks kindlapalgaliseks asjaajajaks valiti 6. veebruaril 1914. a. Ado Naar, kes samal aastal juulikuus lahkus teenistusest, et võtta osa lahtipuhkenud ilmasõjast. Naari järele võttis asjaajamise oma kätte ettevõtete poolt määratud juhatuseliige Villem Rand, kelle järeltulejaks 1. aprillist 1915. a. oli August Paal, kuni 1. aprillini 1931. a. Tähendatud ajast peale on asjaajajaks Paul Paal.

Viljandi ühishaigekassa koosseisu kuulusid alguses 5 ettevõtet: 1) Viljandi Linavabrik, 2) Ed. Pohli lukuvabrik, 3) Ed. Pohli lukuvabrik, 4) Uno Pohrti masinavabrik ja 5) Jüri Metsamardi masinavabrik. Samal 1914. aastal, varsti peale haigekassa liikmeks

astumist, põles Ed. Pohli lukuvabrik maha ning sellega ühtlasi langes välja haigekassa koosseisust, kuna samal aastal juure tuli Mõisaküla linavabrik. Järgmisel 1915. aastal tulid veel haigekassa koosseisu: Tiimanni potivabrik, Kurista vallast ja Katterina-Lisette (Rõika-Meleski) peeglivabrik Võisiku vallast.

Paul Paal,

haigekassa asjaajaja alates 1. apr. 1931. a. kuni tänaseni. Käesoleva erinumbri tegelik toimetaja ja sisusolevate piltide autor.

Nagu mainitud, oli juhatuses kolm ettevõtete poolt määratud liiget. Need iseäralist mõju haigekassa tegevuse peale ei avaldanud, sest peale V. Randi, teised määratud liikmed võtsid juhatuse koosolekutest väga harva osa nõnda, et kassa juhtimine oli peamiselt tööliste esindajate juhatuse liikmete käes. Selle tõttu pandi maksma ka kõige suuremad abiraha määrad. Näiteks maksti abiraha 1-sest haiguse päevast $\frac{3}{4}$ päevapalga suuruses jne., millised abirahad väikese liikmemaksuga võrreldes osutusid kassale ülejõukäivateks. Et väljaminekud 1916. a. ületasid sissetuleku ja tagavarakapitali ka juba kulutatud, oli juhatuse sunnitud jooksvate kulude ja abirahade katteks laenu tegema ning II aruande-aasta poole abiraha normisid vähendama. Laenu saadi Viljandi Linavabriku juhatusest 350 vene kuldrubla suuruses, millise laenu Linavabriku juhatuse aasta lõpul kinkis haigekassale. Saadud kingituse ja abiraha normide vä-

hendamise tõttu saadi aasta lõpul 1916. a. aruanne väikese ülejäägiga tasakaalu.

1917. ja 1918. a. haigekassa elus.

Pöörde haiguskindlustuse ajaloosse tõi Vene riigi suur revolutsioon. Kerenski valitsuse ajal parandati vana normaalpõhikiri, mis endisest suuresti lahku läks ja haigekassadele tarvitusele võtmiseks saadeti. Seadusandlisel teel pandi põhikirja parandused maksma, kus ettevõtetal võeti õigused määrata juhatusesse ja peakoosolekutele omi esindajaid. Ettevõtjate juuremaks tõsteti 100% peale, abirahade maksimine õnnetujuhuste korral esimese 13. nädala jooksul peale õnnetujuhust pandi Kinnitusühisuse peale. Koguni isesuguse ilme tõi revolutsioon haigekassa tegevusesse sellega, et ei tahetud enam täita korraldusi, mis seaduses ja haigekassa põhikirjas ning kodukorras ette nähtud. Kohapeal ülevõim oli tööliste, ja soldatite saadikute nõukogu käes. Tähendatud võim end milleski asjas haigekassa tegevusesse ei seganud. Peale uue põhikirja maksmahakkamist astusid ettevõtete poolt määratud juhatuse liikmed haigekassa juhatusest tagasi. Järele jäid ainult tööliste esindajad-juhatuse liikmed. Sama 1917. a. segase aja tõttu ei arvatud tarviliseks suurendada juhatuse liikmete arvu, mis oli neljaliikmeline, peale ettevõtete esindajate tagasiastumist. Vaadati kartusega tulevikku, sest ei võinud ette näha, millised üllatused üle öö võisid esile kerkida, pealegi kus Viljandi haigekassa näitas suurt lagunemise tundemärke ettevõtete lahkumisega haigekassa koosseisust.

1916. a. likvideerusid Katterina-Lisette peeglivabrik ja Jüri Metsamardi masinavabrik, kuna 1917. a. ütlesid end kassa koosseisust lahti Tiimanni potivabrik, Mõisaküla linavabrik ja Ed. Pohli tikuvabrik põhjendades, et asutavad enestele oma ettevõtte juures iseseisva haigekassa. Kassa koosseisu jäid veel järele Viljandi Linavabrik ja Uno Pohrti masinavabrik. Esimene nendest oma korraliku haigekassa liikmeks ja juurdemaksu maksmisega hoidis ära Viljandi ühishaigekassa surmalesuikumise, kuna viimane, Uno Pohrti masinavabrik, oma kohused

haigekassa vestu „unustas“ kuna Saksa okupatsioonivõimude lahkumiseni.

*Th. Jürgenson,
juubeliaasta esimees ja energilisemaid kassa
tegelasi.*

1918. aastal sakslaste okupatsiooni ajajärgul töötas haigekassa tasa-pisi edasi. Selle 9-kuulise okupatsiooni ajal olid keelatud igasugused kooskäimised ja koosolekud, nende hulgas ka haigekassa koosolekud. Ei olnud siis võimalik uusi volinikke valida, ei ka peakoosolekuid pidada. Küll töötas aga edasi järelejäanud neljaliikmeline juhatuse Viljandi Linavabriku kontoris, kus ühes nurgas Saksa varustusvalitsuse ametnik-ohvitser omi asju ajas ja korraldas ning haigekassa juhatuse tarviduse järele teises nurgas omi juhatusekoosolekuid pidas vaatamata sellele, et Saksa ohvitser üleolevalt ja kurjalt päris koosolekute põhjuste järele. Uudishimulist ohvitseri rahuldati väikese valega, öeldes: töötame homse päeva kava, kuidas ja mida Linavabriku teha ning toimetada. Petta oli sakslast kerge, sest haigekassa juhatuse koosseisu olid jäänud ainult Linavabriku ametnikud ja töölised, kes kontoris alati liikusid ning sellega mingit kahtlust ei äratanud.

Haigekassa tegevus 1919 a. kuni 1933. a. lõpuni.

Juba 1917. a. peale Viljandi ühishaigekassa töötas Kerenski valitsuse

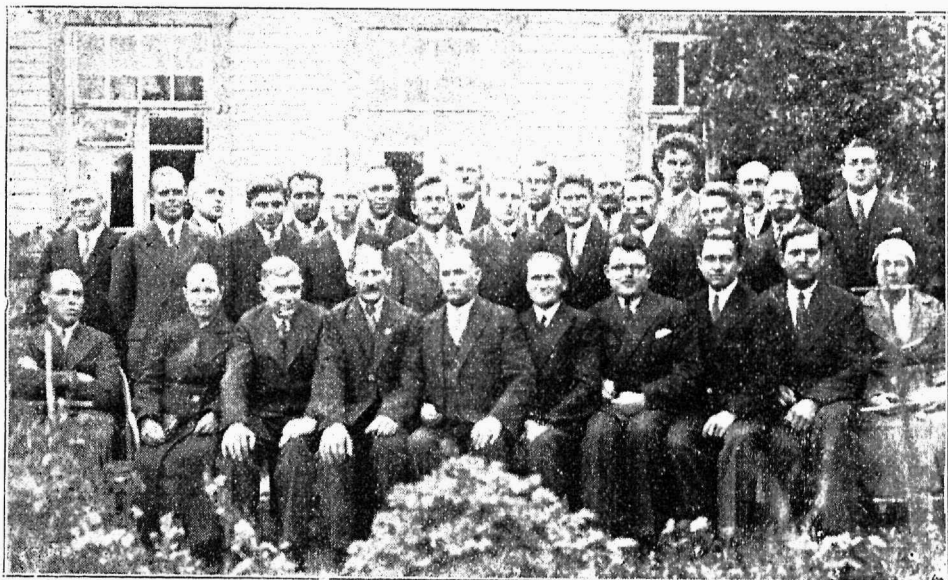
aegse parandatud põhikirja alusel. Põhikirja ta õieti küll ei olnudki, aga siiski näitas juhtnöörid, mida teha ja kuhu püüda. Nendest juhtnööridest ja määrustest pidas juhatus kindlasti kinni, olgugi, et nad olid puudulikud ja hädasti parandust vajasid. Uue põhikirja kokkuseadmise üle hakati mõtlema peale sakslaste lahkumise, kuid töö edasi ei jõudnud, sest puudusid näpunäited ja juhtnöörid töökaitse järelevalve ametkonnalt. Aastal 1920. hakkas juhatus põhikirja kokku seadma, et saata seda kinnitamiseks Viljandi-Pärnu rahukogule. Tolleaegne IV jsk. töökaitse komisjar laitis sarnase nõu ära, kui seadusega mitte kooskõlas oleva, ning asus ise haigekassa põhikirja kokku seadma, mis ka tema poolt 21. veebruaril 1921. a. kinnitati.

Juba peale Saksa okupatsioonivägede lahkumist tuli Viljandi Ühishaigekassa koosseisu tagasi lahkunuid ettevõtteid ja mitmeid uusi, kuna uue põhikirja kättesaamise järele neid järjest ikka juure tuli, nõnda, et haigekassas hakkas nagu uus elu, mis uuenduste poole sihtis, olgugi, et uuendusi saavutati õige ettevaalikult ja pikkamisi. Selle tõttu ei ole Viljandi Ühishaigekassas suuri üllatusi esile tulnud puudujääkide näol, nagu mõnes teises haigekassas.

Vana põhikirja alusel valiti kindel

arv kassavolinikke, kuna uus põhikirja volinikkude arvu lahtiseks jättis. Nende arvu võis peakoosolek kodukorra põhjal igast haigekassa alla kuuluvast ettevõttest iga 10-ne liikme kohta üks volinik, kuna iga väiksem ettevõtte, kus vähem kui 10 liiget, ühe voliniku valida. Volinikkude peakoosolek 8. detsembril 1929. a. muutis valimiste kodukorda sedavõrd, et valitakse iga 20-ne liikme kohta üks volinik, mille juures iga 5 liiget või rohkem poolikust 20 annab ühe voliniku juure. Ettevõtetes, kus 5—20 liiget, valitakse üks volinik ja kus vähem, kui 5 liiget, koondutakse valimisringkondadesse ja valitakse ühiselt iga 20-ne liikme kohta üks volinik. Laialdane volinikkude osavõtt haigekassa tegevusest on aidanud volinikkude peakoosolekutel algatada olulisi küsimusi, ja millised ka järk-järgult teostamist on leidnud.

Tähtsamaid ja põhjapanevamaid küsimusi haigekassade elus, mis Viljandi haigekassale tugevaks jõuallikaks on saanud, on Eesti Haigekassade Liitu kuuluvuse küsimus, mille poole Viljandi Ühishaigekassa 1925. a. alates püüdis, kuni viimaks volinikkude peakoosolekul 12. augustil 1928. a. tänuväärt otsus vastu võeti Eesti Haigekassade Liidu liikmeks astuda 1. jaanuarist 1929. a. Siin juures ei saa jätta märkimata, et

Volinikkude peakoosolek 27. aug. 1933. a. Sakalamaa Jahiseltsi ruumes. (Pildil puudub 20 volinikku.)

liituumistumise vastu tehti mõningate volinikkude poolt kihutustööd seletades, nagu tooks liidu liikmeks astumine haigekassale suuri kulusid, mida võiks tarvitada oma kassaliikmetele abiandmiseks ja teiseks, Liit ei suutvat midagi pakkuda. Sarnane väide leidis muidugi pooldajaid, sellepärast seisis ka liituumistumise küsimus mitu aastat peakoosolekute päevakorras, enne kui see teostamist leidis. Alates liikmeksastumisega on Viljandi ühishaigekassa Liiduga käsikäes töötanud ja osa võtnud küsimustest, mis pole kassa huvides mitte möödamineva tähtsusega. Koostööd Liiduga on annud tuge ja jõudu kohapeal tegutsemiseks ja peab tähendama: Liidu läbi on Viljandi ühishaigekassa saanud ka aineliselt kasu mitmekordselt rohkem, kui seda Liidule on haigekassa annud liikmemaksu näol.

Ka kassa sisemises elus hakatakse pidama sammu teiste suuremate kassadega. Kassaliikmetele arstiabi andmist, mis kassa algusest peale ettevõtete käes, püütakse kassa kätte võtta. Küsimus seisabki aastaid peakoosolekute päevakorras, aga otsustatakse ikka rõhuga häälteenamusega eitavalt. Kardeti et kassa sissetulekud ei vasta väljaminekutele ja et selle tõttu tuleks tõsta liikmemaksu, mis liikmetele ei meeldiks, olugi, et pahed arstiabiandmise suhtes ettevõtete poolt olid otse kisendavad. Haigekassa koosseisus oli kaks või kolm suuremat ettevõtet, mis arstiabi enam-vähem korralikult andsid, mõni üksik puudulikult, kuna suurem hulk väikesi ettevõtteid arstiabi sugugi ei annud. Sarnane olukord tõi esile nurisemisi ja õigusega kassaliikmed nendest ettevõtetest, kus arstiabi ei antud, pidid nõudma arstiabi kassakätte võtmist, mis lõpeks teostus peakoosolekul 14. detsembril 1930. a., kus võeti vastu otsus, arstiabi kassa kätte võtta 1. aprillist 1931. a. arvates.

Olugi, et perekonnaliikmetele arstiabi andmise määrad välja töötati ja vastu võeti juba 17. märtsil 1929. a. ning kahe arstiga ja apteegiga lepingu vahelkorda astuti, tuli juhatusel nüüd uute määruste väljatöötamisele asuda ning teisi tarvilisi samme astuda arusaamatustest hoidumiseks.

Nagu juba tähendatud, palkas juha-

tus perekonnaliikmete arstimiseks kaks arsti. Nendega sõlmiti kaunis soodne leping, võrreldes Viljandis maksvate arsti honoraridega ja mis maksma hakkas 1. mail 1929. a.

Samuti sõlmiti leping linna apteegiga arstirohtude saamiseks.

Viljandi arstide seltsile ei meeldinud leping üksikute arstidega. Neile keelati perekonnaliikmete arstimine, mille järele nad olid sunnitud murdma lepingu ja teatama kirjas 11. juunist 1930. a., et nemad haigete perekonnaliikmete vastuvõtmise ja arstimise lõpetavad 17. juunil samal aastal. Juhatus sellise lühiajalise 7-päevase etteütlemisega ei nõustunud, mille järele samad lepinguarstid arstide seltsi juhatus nõusolekul lubasid veel arstida haigeid perekonnaliikmeid, kuni saavutatud arstide seltsiga kollektiivleping vaba arstivaliku põhimõttel. Mitmekordsete läbirääkimiste ja kauplemiste järele saadi niikaugemale, et haigekassa juhatus võis Viljandi arstide seltsiga sõlmitud lepingu panna ette kinnitamiseks volinikkude peakoosolekule 2. novembril 1930. a., mille algtekstis muuseas öeldud: „Käesolevale lepingule allakirjutajad arstid võtavad oma peale kohustuse Viljandi Arstide Seltsi heakskiitmisel, Viljandi ühishaigekassa kassaosaliste perekonnaliikmetele anda arstiabi speisialaladel, nii arsti juures, kui ka raskeil juhuseil haige juures kodus.“

Kassaliikmetele arstiabi andmise kassa kätte võtmise puhul uuendati arstide seltsiga sama lepingu põhimõttel uus leping, kuhu mõned olulised parandused sisse võeti. Lepingu sõlmimine oli nüüd juba palju kergem, sest suur eeltöö oli tehtud juba endise lepingu koostamisega. Tulid ette selle sõlmimisel arstidega, mõned väikesed vaidlused all olevad küsimused, millest üle saadi ja leping alla kirjutati.

Arstirohtude saamise suhtes astuti läbirääkimistesse kolme linnas ja maal asuva apteegiga. Linnaapteek, kellega juba leping oli sõlmitud, andis arstirohtude pealt hinnaalandust 15%, kuna nüüd teised akteegid, nähes rohute tarvitamise suurenemist, pakkusid hinnaalandust märksa kõrgemal määral. Nii sõlmiti apteekidega, väljaar-

vatud linnaapteek, leping arstirohtude saamiseks, mille põhjal need annavad kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele arstirohte 30% hinnaalandusega. Kui arstide ja arstirohtude murest oli üle saadud, siis järgmiseks suureks mureks ja kõvaks pähkliks oli Viljandi linna haigemaja taks, mis kassa haigetele arstimite kui ka päevaraha maksmise korral osutus märksa kõrgemaks, kui teistel harilikudel linnakodanikkudel. Näiteks: linnakodanikud mittehaigekassa liikmed, maksid päevaraha haigemajas iga päeva eest kr. 1,50, kuna neilt haigeilt, kes haigekassa kulul haigemajas ravimisel olid, võeti kr. 2,25. Juhatus kirjalikud ja suusõnalised palved ja seletused linnavalitsusele ebaõige päevarahavõtmise lõpetamise ja õiglase tasunormi jaluseadmise suhtes ei annud tagajärgi. Isegi linnavolikogu, oma koosolekul 29. X. 1930. a. otsustas võtta päevaraha haigekassa liikmeilt, kes haigemajas ravimisel, ühel alusel maalt olevate haigetega, s. o. kr. 2,25 ööpäeva kohta.

Sellise ebaõige otsusega linnakodanikkude suhtes, mis kooskõlas ei olnud linnaseaduse § 67, ei saanud haigekassa juhatus nõustuda ja esines protestiga Kohtu- ja siseministeeriumi Administratiivosakonnas, paludes tühistada Viljandi linnavolikogu otsus selles osas, mis puutub linnakodanikkude-haigekassaliikmete ja teiste linnakodanikkude ravimisel haigemaja taksidesse, näidates, et kõik on ühesugused linnakodanikud, ja ei või siis ka mitmesuguseid takse nende suhtes olla. Palve leidiski tähelepanu ja linnavolikogu otsus tühistati Viljandi-Pärnu rahukogu poolt Kohtu- ja siseministeeriumi administratiivosakonna korraldusel. Loodeti nüüd maksuma hakkavat kõikide linnakodanikkude suhtes ühesuguseid haigemaja takse, aga nagu pärast selgus, laskus linnavolikogu kavaluste tarvitamisele, pani maksuma tagant järele 1928. a. haigemaja taksid ja kaebas Viljandi-Pärnu rahukogu otsuse peale riigikohutusse edasi, et aega võita ja ebanormaalsel taksidel edasi kesta lasta. Sarnase teguviisi vastu haigekassa juhatus ei saanud enam võtta tarvitusele seaduslikke abinõusid, vaid otsustas linnahaiglale tasuda raskete haigete ra-

vimise eest päevaraha linnakodanikkude taksid piirides ja mis üle selle nõutakse, jätta maksmata. Kergemad haiged, kes haigemajalist ravi tarvitasid, otsustati saata teistesse linnadesse kus ravimaks odavam. Nii saadetigi hulk kergemaid haigeid Tartu ülikooli kliinikusse, Tallinna ja Põltsamaa haiglatesse, nii, nagu haigus nõudis või kuhu haigel soodsam sõita oli.

Ravimistasu vahe, mille haigekassa haiglale tasumata jättis, tekitas kohtu- protsessi, mille algatas Viljandi linnavalitsus vaherahade nõudega Viljandi ühishaigekassa vastu, kuid milline protsess lõppes linnavalitsuse kahjuks haigekassa võiduga.

1933. a. kevadel astus haigekassa juhatus uuesti Viljandi linnavalitsusega läbirääkimistesse haigla arstide, arstimite ja päevarahade taksid suhtes. Seekordne läbirääkimine kannab juba paremat vilja ja annab mõnesuguseid tagajärgi. Sõlmitakse linnavalitsusega leping, mille alusel saadakse mõnesuguseid soodustusi odavamate taksid näol haigekassa poolt linna haiglasse paigutatud haigete pealt. Vastutasuks haigekassa on kohustatud linnaselavatele haigetele arstirohud võtma linna apteegist, kes ka nüüd arstirohud 30% hinnaalandusega annab. Selle tõttu tuli muidugi leping teiste linnasasuvate apteekidega lõpetada.

Ühes arstiabi andmisega kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele, tõusis esile ka hammasterstimise küsimus. Juhatus selles asjas hambaarstidega läbirääkides leidis, et taksid, mis nemad haigekassale esitasid hammasterstimise suhtes, osutusid kõrgeks ja vastuvõetamatuks. Haigekasal ei jäänud teie teed üle, kui asuda oma hambaarstimise kabineti sisseseadmisele, sest kardeti, et hammasterravi kassale kalliks võiks minna erahambaarstide juures ravides ja kassa suure kahju saab, nagu see juhtus naaberhaigekassas sarnases olukorras. Otsustatigi oma hambaarstimise kabinetti sisse seada, milleks volinikkude peakoosolek 3.500 krooni määras ja mis avati 1. juunil 1932. a. Praegu peetakse haigekassa suu- ja hambahaiguste ambulatooriumi Viljandis kõige täielikumaks ja moodasmaks. Esimeseks ambulatoor-

riumi arstiks palgati dr. Hella Kook, kes avamise päevati kuni 1. novembrini 1932. a. heade tagajärgedega suu- ja hambahaigusi ravis, mille tõttu õieti end. mõeldust hambaarstimise kabineti kujuneski suu- ja hambahaiguste ambulatoorium, ja mis praegugi selle nime all töötab. Dr. Hella Kooki järeltulijaks, kes perekondlistel põhjustel Viljandist lahkuma pidi, on 1. detsembrist 1932. a. dr. Nikolai Snamensky, kes samas sihis edasi töötab.

Osa Viljandi Ühishaigekassa suu- ja hambahaiguste ambulatooriumist 1933. a. Ampulatooriumi juhataja Dr. N. Snamensky töö juures.

Nagu eelpooltoodust näha, suurenes Viljandi Ühishaigekassa töö arstiabi kassa kätte võtmisega mitmekordseks, nii et endine kassa asukoht Viljandi Linavabriku ruumides kitsaks jäi ja tegevust suuresti raskendas. Sellepärast oli kassa sunnitud endisest ruumist lahkuma ja omale soodsamaid ja avaramaid ruume otsima.

Head ja avarad ruumid soodsatel tingimustel saadigi Tartu tän. nr. 20, hra G. Romanzovi majasse, kuhu 1. aprillil 1931. a. sisse koliti, kus üht tuba tar-

vitatakse kantseleiks ja teist suu- ja hambahaiguste ambulatooriumiks, kuna nende ruumide kõrval on veel kassa kasutada ootetuba, köök ja arhiiviruum.

1. jaanuarist 1932. a. ühines Viljandi Ühishaigekassaga Rõika ühishaigekassa IV jsk. tööinspektori ringkonna kinnituseametiga ettepanekul. Samuti kinnituseamet pani ette ka Põltsamaa haigekassal ühineda Viljandi haigekassaga, kuid Põltsamaa haigekassa oma vähesel liikmete arvuga arvas paremaks iseseisvalt töötada. Rõika haigekassa liitmisega suurenes Viljandi Ühishaigekassa tegevus märksa, sest juure tulid 180 kassaliiget ja üle 130 perekonnaliikme, kes kõik koha peal ravimist vajasad. Et Rõika ja Meleski vabrikud, mis kuulusid Rõika haigekassa alla, asuvad suurte metsade ja soode taga, linnadest eemal ning teistest asulatest lahus, oli arstiabi korraldamine sealsele kassaliikmetele raskustega seotud. Selle vältimiseks juhatus sõlmis lepingu Kolga-Jaani jaoskonnaarstiga, kes pidi nädalas kaks korda Rõikale sõitma ja seal koha peal kassaliikmetele ja nende perekonnaliikmetele arstiabi andma. Sellega ei leppinud kohapealsed kassaliikmed ja nõudsid arsti, kes igapäev nende käsutuses seisaks. Juhatus nõudmist põhjendatult pidades, pikka otsimise järele leidis arsti, kes Rõikale asus, et oma kutsealal kassaliikmetele abi pakkuda.

Rõõmustaval viisil õnnestus juhatusel arsti hr. dr. Karsanovi valik, kuna sealsed kassaliikmed on väga rahul temaga, kuna ta neile igal ajal arstiabi annab ja ka hambaid ravib. Nüüd on sellele kõigele lõpp, sest Meleski klaasivabrik lõpetas 22. novembril töö, ja Rõika vabriku ning ümbruskonna piimatööstuste pärast, kus mõnikümmend haigekassaliiget, ei ole mõtet ega võimalust kohapeal palgalist arsti pidada.

Haigekassa liikmete ja nende perekonnaliikmete arstiabi korraldamise kõrval juhatus korraldas Viljandis teravishoidlikke loenguid, milles juhtiti osavõtjate tähelepanu sellele, millest haigused võivad tekkida, kuidas neist hoiduda, kuidas haiguse ajal end arstida ja kui tarvilik ning otstarbekohane on haigestumise puhul õigel ajal arstilt

abi otsida ja õigel viisil arsti poolt kirjutatud arstirohte pruukida. Samuti anti loengutel seletusi kassa ja tema liikmeskonna vahekorda puutuvate küsimuste üle. Sellised loengud andsid häid tagajärgi. Nad aitasid ligindada ja siduda kassa liikmeskonda kassa külge ning samuti kõrvaldada arusaamatusi ja kassaabi kurjastitarvitamist.

Sarnane laienenud tegevusväli nõudis muidugi suuremaid väljaminekuid võrreldes tolle ajaga, millal arstiabiandmine oli ettevõtete käes ning kassa asus priikorteris. Pealegi ei jätnud üldine majanduslik kitsikus oma mõju haigekassale avaldamata. Tööliste arvu vähendati igal pool, millega langes kassaliikmete arv. Samuti langesid tööpalgad, mille järeldukel ka haigekassa sissetulekud vähenesid. Kuid kassa väljaminekud jäid endiseks ja näitasid isegi mitmeti tõusu. Selle tõttu tuli 1931. a. liikmemaks 1% pealt tõsta 1½% peale ja abiraha norme vähendada, et hoida kulusid tuludega tasakaalus. Ka teisel viisil saavutati kokkuvõtteid, — nimelt asuti arstirohtude kontrollimisele, mille juures ilmnis, et mõned arstid kirjutasi kassa haigetele ainult patenteeritud rohte, kuna see kassale kulukas ja haige paranemiseks mitte tarvilik. Asuti väljatöötama haigekassa praksises lubatavate patenteeritud rohtude nimekirja, mille juures lahkesti abiks olid kohapealsed rohteadlased, hra mag. E. Kull ja mag. A. Männik. Oma töötulemused kandis juhatus ette Arstide Seltsile, kes nimekirja osalt veel täiendas ja mõned patenteeritud rohud maha kustutas, kui mittetarvilikud. Samuti töötati arstide tarvis välja juhised kassaliikmete arstimisel, ning saadeti kätte arstidele ja apteekidele ühes lubatavate patenteeritud arstirohtude nimekirjaga. Kuid vaatamata kõigele, ei jätkunud ikkagi kassaliikmete ravimiskuludeks määratud summadest, vaid tuli lisa võtta tagavarakapitalist. Juhatusel tuli uurida põhjusi, millest võisid tekkida puudujäägid, kuna tarvitusele olid võetud, nagu eelpool näha, kõik ettevaatuseabinõud. Uurimisel selgus, et suurem hulk kassa haigeid põdes juba siis, kui arstiabiandmine oli ettevõtete käes, aga sealt abisaamise puudusel olid sunnitud haigena edasi töötama, et oma töökohta

mitte kaotada, ja teiseks, suurem ravimiskulude tõus oli tingitud peamiselt sellest, et mõned kassaliikmed haigekassat kasutasid ülemäära. Paljudel kassaliikmetel ja nende perekonnaliikmetel oli kombeks saanud iga väikese, tühise asja pärast arsti juure minna ja kassale arstitasu ja arstirohtude näol ülearuseid kulusid teha. Iseloomustavaks nähteks selle juures oli, et mõned haiged, kellel virgad jalad, ühel päeval mitme arsti juures käisid ja igal arstil ka arstirohte lasksid välja kirjutada. Sellised ebamäärased arstiabitarvitajad kõrvaldati peakoosoleku poolt vastu võetud määrustega ja juhatusel liikmete poolt hoolsate kontrollimiskäikudega haigete juure.

Tarvitusele võetud abinõud parandasid kassa seisukorda sedavõrd, et järgmisel 1932. a. puudujääk enam silmatorkavalt suur ei olnud ja 1933. a. näitab tegevuskapital isegi väikest ülejääki, millega loodetakse katta arstiabikapitali puudujääki.

Lõpuks ei saa märkimata jätta, et endistel aastatel jättis vahekord Eesti Tööliste Kinnitusühisusega, kus haigekassa liikmed õnnetujuhuste vastu kinnitatud, mõndagi soovida. Pinevus tekkis sellest, et Kinnitusühisus omi kohustusi püüdis haigekassa peale veeretada. Vahekorra halvenemist soodustas maksivate kindlustusseaduse puudulikuks, mida võib tõlgitseda nii ja teisiti. Viimastel aastatel on vahekord Eesti Tööliste Kinnitusühisusega märksa paranenud. Arusaamatused ja vaidlused ei ole enam nii teravad, mille tõttu ka kohtuprotsessid haigekassa ja Kinnitusühisuse vahel on kadunud. Kuigi nüüd Eesti Tööliste Kinnitusühisusega rahu on saavutatud, ei saa kahjatsusega märkimata jätta, et selles suhtes on Viljandi Ühishaigekassaga sõjajalale asunud Omavalitsusasutuste- ja ühistegeeliste asutuste ettevõtete tööliste kinnitusühisus, kes haigekassale pea ühtegi kassa poolt makstud õnnetujuhuse abiraha tagasi ei maksa enne, kui haigekassa ei ole mitu korda kirjutanud, arstitunnistusi ja õnnetujuhuste protokollide ärakirju saatnud. Sage-dasti ei aita needki, vaid kassa juhatusel tuleb tihti kohtuuksi kulutada, et maksetud tööõnnetuste abiraha tagasi saada.

**Kassategelased 1. jaanuarist 1914. a. kuni
31. detsembrini 1933. a.**

Ettevõtete poolt määratud juhatused liikmed
1914. a.: J. Metsamart, M. Laaman, V. Rand.

Volinikkudest valitud: A. Paal, G. Feldmann, A. Soolo ja A. Rattas.

Rev. kom. liikmeid: J. Jürison, J. Vint, J. Müürisepp, J. Oja ja J. Viilup.

Ettevõtete poolt määratud juhatused liikmed
1915. a.: J. Metsamart, M. Laamann ja V. Rand.

Volinikkudest valitud: A. Paal, G. Feldmann, J. Vint ja Luts.

Rev. kom. liikmed: J. Jürison, J. Müürisepp, J. Pappel ja R. Herkel.

Ettevõtete poolt määratud juhatused liikmed
1916. a.: M. Laamann, V. Rand ja E. Pohl.

Volinikkudest valitud: A. Paal, J. Vint, P. Luts ja A. Jalak.

Rev. kom. liikmed: J. Jürison, R. Herkel, G. Pärn, J. Jaakson ja G. Hermann.

Ettevõtete poolt määratud juhatused liikmed
1917. a.: M. Laamann, E. Pohl ja V. Rand.

Rev. kom. liikmed: J. Jürison, R. Herkel, G. Feldmann ja O. Kull.

1917. a. langevad juhatusesest välja ettevõtete poolt määratud juhatused liikmed, mille tõttu uue seaduse põhjal valitakse juhatusesse ainult töölisestajaid kassa volinikke.

Juhatus 1918. a.: A. Paal, V. Rand, J. Vint, E. Kukki ja H. Reimann.

Rev. kom. liikmed: J. Jürison, R. Herkel ja F. Feldmann.

Juhatus 1919. a.: A. Paal, J. Vint, R. Palu, A. Kukki, A. Käik ja M. Oskar.

Rev. kom. liikmed: V. Rand, O. Ränik, E. Kukki, P. Simson ja R. Herkel.

Juhatus 1920. a.: A. Paal, E. Kukki, J. Pohland, J. Tõnisson, R. Herkel, A. Käik ja A. Kukki.

Rev. kom. liikmed: J. Vint, V. Rand ja J. Türk.

Juhatus 1921. a.: A. Paal, J. Pohland, V. Rand, P. Luts, R. Herkel, F. Matthiesen ja J. Väljaots.

Rev. kom. liikmed: A. Reier, H. Jüris ja J. Väljaots.

Juhatus 1922. a.: A. Paal, A. Kukki, J. Väljaots, V. Rand, J. Pohland, F. Matthiesen ja P. Kimmel.

Rev. kom. liikmed: A. Reier, H. Jüris, K. Abram.

Juhatus 1923. a.: A. Paal, V. Rand, A. Kukki, A. Riismandel, P. Luts, J. Pohland, F. Matthiesen.

Rev. kom. liikmed: J. Kissa, O. Goeschel ja F. Thiel.

Juhatus 1924. a.: A. Paal, P. Luts, J. Pohland, V. Rand, T. Johanson, A. Riismandel ja T. Veldemann.

Rev. kom. liikmed: M. Oskar, R. Laurson ja A. Soolo.

Juhatus 1925. a.: A. Paal, V. Rand, J. Pohland, P. Luts, A. Kukki, H. Kurtus ja T. Ojasoo.

Rev. kom. liikmed: M. Oskar, R. Laurson ja J. Järsolav.

Juhatus 1926. a.: A. Paal, V. Rand, A. Kukki, H. Kurtus, J. Suri, M. Asu ja A. Abel.

Rev. kom. liikmed: M. Oskar, R. Laurson ja Järsolav.

Juhatus 1927. a.: A. Paal, V. Rand, A. Kukki, P. Luts, F. Matthiesen, T. Puu ja A. Abel.

Rev. kom. liikmed: R. Laurson, J. Järsolav ja M. Asu.

Juhatus 1928. a.: A. Paal, V. Rand, A. Abel, T. Jürgenson, Ed. Ruul, H. Sammuli ja J. Suri.

Rev. kom. liikmed: J. Järsolav, V. Järvekülg ja E. Pink.

Juhatus 1929. a.: A. Paal, H. Sammuli, Ed. Ruul, A. Kukki, T. Jürgenson, A. Hunt ja A. Abel.

Rev. kom. liikmed: G. Oidermann, F. Matthiesen ja J. Meerits.

Juhatus 1930. a.: A. Paal, T. Jürgenson, A. Hunt, A. Leppik ja J. Lõo.

Rev. kom. liikmed: A. Kukki, F. Matthiesen ja M. Oskar.

Juhatus 1931. a.: A. Paal, T. Jürgenson, A. Hunt, J. Lõo ja A. Sternberg.

Rev. kom. liikmed: A. Kukki, M. Oskar ja J. Takk.

Juhatus 1932. a.: A. Paal, T. Jürgenson, A. Leppik, J. Lõo ja J. Türk.

Rev. kom. liikmed: A. Kukki, J. Takk ja P. Niglas.

Juhatus 1933. a.: A. Paal, T. Jürgenson, A. Leppik, K. Mihkelson ja J. Türk.

Rev. kom. liikmed: A. Kukki, P. Niglas ja A. Käik.

Järeloona.

Kirjutades Viljandi ühishaigekassa tegevuse ülevaadet 20 a. juubeliks, püüdsin võimalikult lühidalt ja erapooletult kokku võtta volinikkude peakoosolekute ja juhatused protokollidest seda, mis võiks huvitada kõiki. Oma mälestuse järele olen lisanud juure mõne väikese märkuse, mida protokollidest ei leidu. Ruumi kokkuhoidmise mõttes jätsin ka mõned märkmed tekstist välja, mis oleksid asjata pikendanud eelolevat kirjeldust. Lisan tähenduse, et Viljandi ühishaigekassa sabas seisib nimetus „Abi“. milline nimetus peakoosoleku otsusega 29. mail 1932. a. kui üleliigne ära jäeti. Samuti jätsin ka mina eelolevast „Abi“ nimetuse välja. Ei ole lõpuks vist üleliigne nimetada, et peakoosolekul, 29. mail 1932. a., parandati ja võeti vastu uus kassa põhikiri, mis alles pika ja vaevarikka teekonna järele IV jsk. tööinspektori poolt, kinnituseametis heakskiitmisel, 17. juunil 1933. a. kinnitati.

20-ne aasta jooksul on kassast üle puhunud mitmed tuuled, kuid siht ja aade on jäänud, millises sihis ka tulevikus peaks edasi töötatama. Juhtivaid tegelasi on kassa väga vähe vahe-

tanud. Näiteks on 20-ne aasta jooksul olnud ainult neli esimeest. Esimene esimees J. Metsamart oli ametis 1914.—1915. a., M. Laamann 1916—1917. a., A. Paal 1918.—1928. ja 1931. a. ja T. Jürgenson 1929.—1930. a. ning 1932.—1933. a. Soovitav oleks, et noored jõud rakenduksid haigekassa tööle, sest vanad väsivad ja võib olla, ei jõua ajaga sammu pidada nii, nagu seda ehk näha soovitakse.

Viljandi Ühishaigekassa 20-aastase tegevuse ülevaade.

Erinumbri jaoks koostanud kassa asjaajaja *Paul Paal*.

Olles möödunud 20 aastat Viljandi Ühishaigekassa tööst ja tegevusest, ei tohiks ülearune ega huvituseta olla ka pilku heita kordasaadetud töö hulgal nimetatud aja jooksul. Möödunud aeg vahest ei olegi nii väga pikk, ega esimesed kassa tegevuse aastad küllalt sisurikkad, kuna algpäevil kuulusid kassa koosseisu ainult tema asutajad käitised, — milliseid oli arvult 5. Kuid olgugi, et kassa koosseisus oli ainult 5 käitist, ei olnud haigekassa tegevus mitte loid, nagu nähtub vanadest protokollidest ja kirjavahetusest, vaid inimestele oli haiguskindlustusala täiesti uudiseks ja katsuti igati sellesse süveneda ja vastavalt tegutseda. Kuidas see tegutsemine sündis, missugused raskused ja takistused haigekassal oma läbikäidud teel ette on sattunud, sellest saame vahest selgema pildi haigekassa 20 aastastest ajaloolisest ülevaatest, mida annab teisel tookordne haigekassa volinik ja praegune juhatuse abiesimees Aug. Paal, kes on järjekindlalt ka olnud igas Viljandi Ühishaigekassa juhatuse koosseisus küll esimehena või abiesimehena ning ka kaua aega enne käesolevate ridade kirjutajat kassa asjaajajaks. Katsuksin piirduda ainult tegelikude arvudega, millised võetud kassa möödunud aastate tegevuse aruannetest ja mis näitavad kassa tegevuses teatud tõusu ja mõõna nii rahalises summades, kui ka liikmete arvus.

Esmalt märgin, et oma algpäevil, s. o. 1. jaanuaril 1914. aastal praegune Viljandi Ühishaigekassa algas tegevust eelpool nimetatud 5 käitisega, nimetust kandes „Üleüldine haigekassa „Abi““. Neis käitistes töötas siis kokku 451 töölisi ja ametnikku, — neist 163 meest ja 288 naist.

Peale algpäevi on haigekassa isiklik koosseis vägagi kõikuv olnud, kuna mitmed vabrikud ja tööstused end kassa alla võtsid, hiljem jälle lahkusid, oma käitise haigekassasid asutades jne. Sarnast edasi-tagasi käimist soodustasid haigekassa elujooksul olnud igasugused segased ajad, ilmasõda ja mitmed riigivalitsused. Algas ju haigekassa tegevust Vene tsaaririigi aegu, elas siis läbi revolutsiooni, kannatas Saksa okupatsiooni vägede- ja valitsuse maalolekul all, ning suutis uuesti kosuda uute seaduste ja vanade Veneriigi töökaitse seaduste

On ju Viljandi Ühishaigekassa liikmeskonnas palju noori keskkooli- ja isegi ülikooliharidusega, kellel peaks jätkuma aega, tahtmist ja jõudu haigekassa tööks. Loodan juba ligemas tulevikus näha neid energiliselt töötamas neile usaldatud vastutusrikkail kohtadel, et haigekassa võiks edukalt jätkata kõigi abivajavate liikmete eest hoolitsemist.

maksamahakkamisel Eesti Vabariigi algusest kuni tänaseni.

Et haigekassa tegevusest täielist pilti saada, selleks aitavad ehk oma kaasabi pakkuda käesoleva kirjeldise juurde lisatud tabelid, milles annan arvulised suurused ja mida üksteisega

Viljandi Ühishaigekassa revisjoni komisjoni koosolek 1. nov. 1933. a. Istuvad vasakult paremale: P. Niglas, A. Kukh (esimees) ja A. Käik. Püsti: haigekassa asjaajaja P. Paal.

võrreldes igaüks saab vastavaid võrdlusi ja järeldusi teha. Kuna näiteks omal ajal käitised teistes oludes täie koormatusega töötasid, siis võib märgata tab. nr. I vaadates, et töölisi pole kuigi palju kassa all vähem olnud, kui neid on praegu. Sellevastu aga on endisele 5-le käitisele seltsinud juurde tervelt 175 nii, et praegu kuulub haigekassa koosseisu 180 käitist, milledest mõned küll terve aasta on seisnud, teised jällegi aastast vahest mõne kuu ainult töötavad. Kahjuks on võimata näidata aga asjast huvitunule kassa abiõigusliste perekonnaliikmete arvulist kõikumist, kuna nende kohta endistes veneaegistes aruannetes igasugused märked ja arvud puuduvad. Samuti pole ka kuni 1929. aastani vabariigi aegistes aruannetes perekonnaliikmete arvu kohta mingisuguseid andmeid. Sellest järgneb, kui edaspidi abiõigusliste perekonnaliikmete kohta andmeid esitame, et need arvud ja andmed on võetud alles kassa tegevuse hilisematest aastatest, s. o. 1929. a. kuni käesolevani. Kõik 1933. a. kohta käivad andmed on aga võetud kuni 31. oktoobrini, s. t. 10-ne kuu kohta.

Tab. nr. 1.
Oli kassal liikmeid näidatud aastate 31. det.

Aastal	Mehi	Naisi	Kokku
1914	65	341	406
1915	320	483	803
1916	121	589	718
1917	63	338	401
1918	24	178	202
1919	111	270	381
1920	168	294	462
1921	186	279	465
1922	218	285	503
1923	367	376	743
1924	387	521	789
1925	407	557	880
1926	399	354	753
1927	437	331	768
1928	522	282	804
1929	498	356	854
1930	399	382	781
1931	417	416	833
1932	571	338	909
1933	680	366	1046

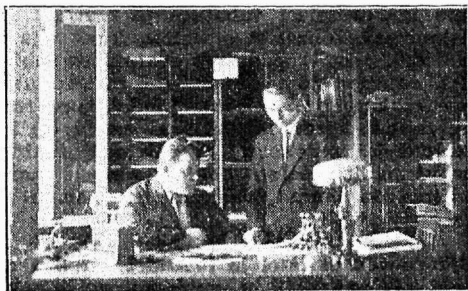
Nagu tab. nr. 1 näha, oli haigekassa liikmete arv 1918. aastal, s. o. Vabadussõja alg-aastal kõige väiksem. See tuli sellest, et siis oli kassa koosseisus ainult 3 käitist: 1) Viljandi Linatööstuse Ühisus, 2) E. Pohli tikuvabrik ja 3) inesener U. Pohrti masinavabrik. Teised tööstused, kes kassale enamalt allusid, kasutasid mõlemad segaseid aegu ja leidsid paremaks haigekassamaksudest pääsemiseks selle alt lahkuda. Viimase aasta kõrgem liikmete seis on aga sellest tingitud, et praegu kuuluvad Viljandi Maavalitsuse teedeosakonna tööd (end. avalikud tööd) haigekassa alla, ja seal töötab võrdlemisi hulk inimesi. On ka üldse viimasel ajal rohkem märgata haigus-kindlustuse tähtsusest arusaamist nii tööliskui ka tööandjaskonnas, mille tagajärjel mitmed käitised endid ise vabatahtlised haigekassa koosseisu on palunud arvata. Ka on jsk. tööinspektori ringkonna Kinnitusamet õige energilist selle järele valvanud, et töötav kiht haiguskindlustusest osa saaks, selle tulemuks on loomulikult ka haigekassa liikmete arvu tõus. Kui palju käitisi kunagi haigekassale on allunud, seda vaatleme alljärgnevalt tab. nr. 2.

Tab. nr. 2.
Oli käitisi näidatud aastate 31. det.

Aastad	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923
Hrv	5	5	5	5	3	7	15	18	23	42

Aastad	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Hrv	45	68	82	87	121	140	139	142	154	180

Eelmiste andmete täienduseks ei peaks huvituseta olema äramärkida liikmeskonna, kui ka abiõigusliste perekonnaliikmete peale tarvitatud summe näidates kulutuste otsustarvet ja juhuste arvu. Nii näeme tab. nr. 3-mast, kuipalju sünni- ja surmajuhuseid on möödunud ajal Viljandi Ühishaigekassa liikmeskonnas ette tulnud, ja kuipalju neil juhuseil haigekassa poolt abirahadeks väljaanti. Kuna algaastatel maksid Veneriigi raha-

Viljandi Ühishaigekassa ametnikud — asjaajaja P. Paal (istub) ja ametnik E. Luts (püsti) ning osa kantseleist 1933. a.

üksused (rub. ja kop.), siis näitame ka tabelis summamasid möödunud aastatel maksnud rahanimetustele, s. o. kuni 1919. aastani rublades ja kopikates, kuna peale selle Eesti kroonides, olgugi, et vahepeal maksid margad ja pennid. Tabeli summade kokkuvõttes on arvatud üks rubla üheks krooniks, ning üks kopik üheks sendiks, millega lugupeetud lugejaid arvestada palun.

Tab. nr. 3.
Sünni- ja surmajuhuste tab. alljärgnevail aastatel. (1914—1918. a. summad rublades, alates 1919. a. kroonides).

Aastad	Sünde	Surnud	Tasutud
1914	6	—	99,77
1915	14	5	291,19
1916	9	15	523,63
1917	7	8	347,15
1918	1	—	96,90
1919	5	7	203,13
1920	1	5	320,09
1921	3	1	87,31
1922	5	3	219,40
1923	12	1	301,68
1924	13	2	463,15
1925	19	7	1381,63
1926	16	4	1082,30
1927	8	4	810,19
1928	5	10	121,71
1929	9	4	954,57
1930	10	3	661,24
1931	8	4	607,10
1932	14	3	512,33
1933	1	6	281,84

Nagu tabelist näha, on haigekassa 20 aasta jooksul andnud sünnituseabiraha kokku 166 juhul ja matnud 92 liiget, ning tasunud kokku neil juhtudel 1.353 rub. 64 kop. ja 7.107 krooni 67 senti. Sellega on sünnijuhused surmajuhud 20 aasta jooksul ületanud 74 võrra.

Perekonnaliikmeile on haigekassa kogu oma tegevuse ajal võimaldanud rahalist abi nii haiguste, surma kui ka perekondliste sünnituste kordadel. Kuni 1928. aastani kõikus perekonnaliikmete abiraha suurus ja abiandmine igakordsetest juhatuse ja revisjoni komisjoni sellekohastest otsustest, kuna aga alates 1929. aastast pandi perekondlise abiandmise suuruse ja abiõigusliste perekonnaliikmete registreerimise kohta kindel kord maksma, millist korda hiljem igal aastal on revideeritud ja tarkem korral täiendatud. Kuupalju perekonnaliikmetele abiandmine kassale maksma on läinud, vaatleme tab. nr. 6.

Tab. nr. 6.

Alljärgnevatel aastatel ja juhtudel antud perek. abi. (Kuni 1919. a. rublades, peale selle kroonides).

Aastad	Sünde	Surnud	Arstid	Haigem.	Arstirohi	Makstud
1914	—	—	1	—	—	6 50
1915	—	1	2	—	—	19 60
1916	—	1	—	—	—	6 00
1917	—	1	1	—	—	25,00
1918	—	—	—	—	—	—
1919	—	—	—	—	—	—
1920	—	—	—	—	—	—
1921	—	—	—	1	—	30,00
1922	—	—	2	—	—	40 00
1923	—	—	3	—	—	70,00
1924	—	1	—	—	—	244 50
1925	—	3	5	—	—	195 00
1926	—	?	?	?	?	405 00
1927	1	4	?	—	?	532 00
1928	5	5	?	?	?	833 39
1929	19	8	181	25	1	2104,02
1930	14	7	203	18	—	2298 07
1931	18	14	492	24	?	3629,80
1932	21	11	358	24	?	3546,54
1933	12	11	737	28	?	3052,31
Kokku	90	67	1985	120	?	17037,73

Sellega on siis perekonnaliikmete ravimine ja abirahad haigekassal 20 a. kestel maksma läinud 57 rubla 10 kop. ja 16.980 krooni 63 senti. Huvituseta ei ole märkida, et kuni (1929. aastani) oli perekonnaliikmetele abirahade määramise kohustus kassa juhatuse ja rev. komisjoni valdusel, abirahadid perekondade peale on palju vähem väljaantud, kui seda hiljem peakoosoleku otsuste ja määruste põhjal tehti. Osalt ripub küll summade suurus aastate jooksul raha väärtusest, kuid teiselt poolt tuleb oletada, et juhatused on tegutsenud ikka rohkem kassa majanduslike külje eest hoolitsedes, kuna volinikkude kogud hiljem jällegi on väljaläinud puht ravi võimaldamise maksimumi saavutamiseks, niipalju, kui seda loomulikult eelarve kannatas.

Kassaliikmete ravimiste peale hakkas haigekassa kulutama alates 1. aprillist 1931. a., kus ravimise kätiste käest kassa kätte võeti. Sellest ajast kuni 31. okt. 1933. a. an ravimised kassale tab. nr. 7 näidatud juhtudel Kr. 32.797,85 suuruses maksma läinud järgmiselt:

Tab. nr. 7.

Kassaliikmete ravimiste kulud.

Aastad	Arstid	Hambaarstid	Masseer.	Arstirohi	Haigem.	Kunst-hambad ja prillid	Muud
1931	1769,45	1662,72	48,75	1775,73	2171,40	189,70	10,00
1932	3914,03	1422,05	20,50	3481,41	4633,80	917,43	—
1933	3281,32	983,74	15,00	2879,72	3315,39	305,71	—
Kokku:	8964,80	4068,51	84,25	8136,86	10120,59	1412,84	10,00

Kassaliikmete ravimine sündis Viljandi Arstide Seltsiga 12. märtsil 1931. a. sõlmitud kollektiivlepingu alustel. Alates 31. märtsist 1933. a. maksab sama arstide seltsiga sõlmitud uus leping, ning mille alusel kassa ka praegu arstidele tasu maksab. Uus lepingu sõlmimine oli tingitud peamiselt järjekindlast puudujääkidest ravimiskapitalis, mida uue lepingu sõlmimisega tõesti on suudetud suuremalt osalt vältida. Üldiselt on haigekassal arstikonnaga läbisaamine senini kõigeparema olnud, ja seda loodetakse ka edaspidiseks. See on täiesti võimalik haigekassa juhatuse ja arstikonna poolt moodustatud vastava komisjoni koostöötamisel, mille läbi arstikond on informeeritud nii haigekassa majanduslisest seisukorrast, kui ka päevamuredest, mille järeldusel on võimalikud kokkulepped haigekassa tegevuse kindlustamiseks. Toetusrahadid liikmeile on haigekassa poolt 20 aasta jooksul tasunud alljärgnevas tabelis näidatud hulgal ja juhtudel. Esimese 5-e aasta summad on näidatud jällegi rublades ja kopiates, kuna alates 1919. a. Eesti kroonides.

Tab. nr. 9.

Kinnitatuile makstud abiraha ja juhtude arv.

Aastad	Haigusabiraha				Tööõnnetusabiraha			
	juhte	meestele	juhte	naistele	juhte	meestele	juhte	naistele
1914	17	139,90	65	344,48	3	153,90	6	65,84
1915	36	442,35	256	1.382,80	4	34,21	5	49,66
1916	68	747,86	175	1.639,69	4	98,20	3	33,98
1917	22	571,73	107	1.023,12	1	1,75	3	20,04
1918	16	947,45	21	834,42	1	25,00	1	56,40
1919	10	19,66	43	55,91	1	0,49	4	10,04
1920	30	114,83	64	161,12	4	11,92	1	6,62
1921	37	724,69	53	396,91	4	59,60	6	60,92
1922	53	888,28	86	829,09	7	447,03	12	122,73
1923	67	1.409,36	78	1.129,80	20	677,93	18	204,79
1924	104	2.796,27	125	2.058,79	34	1.040,26	32	431,32
1925	89	2.562,14	129	2.044,30	29	1.140,22	17	184,01
1926	95	3.359,57	93	1.660,95	25	651,91	14	333,44
1927	93	2.547,55	110	1.618,30	31	1.318,72	16	294,90
1928	104	3.644,39	115	2.013,00	21	529,38	19	831,08
1929	142	3.504,85	162	2.180,39	26	474,74	11	443,35
1930	76	2.413,01	107	1.381,89	27	625,70	15	299,50
1931	76	2.139,03	124	2.272,81	25	450,06	17	181,63
1932	153	2.550,42	126	2.023,28	31	689,58	6	90,25
1933	114	2.533,06	47	600,36	38	696,78	9	45,14
Kokku	1402	34.055,80	2086	25.651,05	336	9.127,68	215	3.765,64

Seega on haigekassa poolt 20 aasta kestel tasutud haiguste puhul abiraha 3.488 juhul 5.224 rubla 92 kop. ja 54.582 krooni 34 sendi suuruses. Tööõnnetuste abiraha on tasutud aga 551 juhul 225 rubla 92 kop. ja 12.587 krooni 40 sendi suuruses. Seega kokku 4.039 juhul 5.450 rub. 43 kop. ja 67.169 kr. 74 sendi suuruses. Nagu tabelist märgata võib, on haigus- kui ka tööõnnetusjuhtude arv aastate jooksul vaheldamisi muutlik, millest võiks oletada, et arstiabi kassa kätte võtmisel ei ole haiguste arv simulatsioonil läbi, nagu ikka ja alati igalpool oletatakse, — suurenenud, vaid proportsionaalselt liikmete arvuga võrreldes pea ühtlaseks jäänud.

Valitsemiskuludena on haigekassa 20 aasta kestel tarvitanud järgmiselt:

Tab. nr. 10.

Valitsemiskulud 20 aasta kestel.
(1919. aastani rublades, hiljem kroonides).

Hastad	Kantslelei kulud	Palgad	Korter. kütte, valgustus	Jubatus ja rev. kom.	Muud kulud ja vallasvara
1914	144,36	172,50	—	—	—
1915	35,58	150,00	—	—	—
1916	14,05	275,00	—	116,33	406,00
1917	30,40	276,00	—	2,25	—
1918	7,50	266,20	—	41,95	—
1919	85,15	796,00	—	—	—
1920	11,96	73,75	—	8,70	—
1921	11,79	222,00	—	20,30	—
1922	132,94	340,00	—	37,50	1,00
1923	46,51	580,00	—	152,50	27,17
1924	70,39	800,00	—	127,00	25,75
1925	105,11	840,00	—	118,00	24,55
1926	79,95	840,00	—	122,00	9,45
1927	98,55	840,00	—	126,00	68,07
1928	199,25	840,00	—	159,00	197,41
1929	140,90	829,00	—	158,00	286,42
1930	151,48	981,50	—	160,90	284,53
1931	225,37	1.593,00	238,26	132,75	599,26*)
1932	263,82	2.330,50	178,91	185,50	646,28
1933	179,03	2.010,00	148,65	263,50	638,31
Kokku:	2.034,09	15.055,45	565,82	1.931,28	3.214,19

*) 1931 a. ostetud kantslelei ja ambulats. sisseseade ei ole tab. näidanud

Nagu tabelist nähtub, algab kulude suurenemine 1931. aastast. See on täiesti arusaadav, kuna sellel aastal arstimine käitiste käest haigekassa kätte võeti. Sellest tingituna oli haigekassa sunnitud omale iseseisva suurema korteri võtma, liiati, kus otsustati ka oma hambaravi ambulatoorium sisse seada, uued spetsiaalteenijad palkama, kuna senine kuaaegne asjaajaja August Paal haigekassa teenistuses seisis oma osalise tööjõuga (pidas seda kõrvalametina). Tõid ka kulu juurde kätte ja valgustuse muretsemine, kuna enne need ühes korteriga a.-s. Viljandi Linavabriku poolt haigekassale hinnata anti. Praegu töötab haigekassa Viljandis, Tartu tän. nr. 20 G. Romanzovi majas, ning tema teenistuses seisab 2 kantslelei ametnikku (ühes asjaajajaga), 1 teenija (ruumide koristaja) ja 2 kindlapalgalist arsti. Peale nende muidugi lepinguarstid ja apteegid, kes tasu saavad visiitide hulga järele.

Kuna käesolevas kirjeldises senini olen näidanud haigekassa poolt 20 aasta kestel tehtud kulutusi, siis pean tarviliseks asjast huvitatuile äranäidata ka kulude kõrval haigekassale laekunud tulusid. Tulude ja kulude võrdlustabelid näitan kolmes osas, s. o. tege-

Viljandi Ühishaigekassa praegune asukoht Viljandis, Tartu tän. 20, G. Romanzovi majas, teisel korral (vasakult lugedes 2, 3 ja 4-ja aken).

vus-, ravi- ja tagavarakapitali, — igauks eraldi, ühtlasi äranäidates aastate viis eraldi tekkinud üle- ja puudujääke.

Tab. nr. 11.

Tegevuskapitali seis 20. a. kestel.
(Kuni 1919. a. rublades — hiljem kroonides).

Hastad	Saadud liikme-maksu	Juurde-maksu	Muud tulud	Väljaläinud	Ütejääk
1914	975,12	650,08	—	3,11	341,34
1915	1.532,89	1.021,65	106,30	2.660,84	(106,30)
1916	2.079,48	1.387,22	786,25	4.151,41	101,54
1917	2.183,86	1.656,76	16,82	2.691,50	1.140,94
1918	2.798,31	2.108,72	43,78	2.770,90	2.179,91
1919	681,10	681,10	—	1.283,70	78,50
1920	492,73	492,73	—	519,52	465,94
1921	1.253,98	1.253,97	106,99	1.876,32	738,63
1922	1.683,16	1.683,16	616,65	3.390,60	592,37
1923	2.666,31	2.666,31	959,29	5.133,01	1.158,91
1924	4.006,90	4.006,90	1.577,82	8.858,82	731,90
1925	4.390,33	4.390,33	1.658,25	9.033,98	1.404,93
1926	4.618,91	4.618,91	409,91	9.069,11	1.042,59
1927	4.515,42	4.515,42	2.438,63	9.200,05	2.269,42
1928	5.004,86	5.004,85	2.376,37	10.288,47	683,01
1929	5.252,34	5.252,34	3.308,54	13.187,39	625,83
1930	4.810,90	4.810,90	3.289,18	11.827,85	1.083,13
1931	4.516,80	4.516,80	2.935,98	14.318,77	(2.349,19)
1932	6.531,71	6.531,71	917,44	12.997,30	983,56
1933	7.339,29	7.339,29	458,61	10.043,58	5.093,61
Kokku:	67.334,40	64.589,17	22.009,92	134.590,09	19.343,40

Tabel nr. 11 seletuseks märgin, et ülejääkide rubriigis sulgudes olevad arvud näitavad puudujääke. Nagu sellest nähtub, on haigekassal tegevuskapitalis puudujääke olnud kahel korral, s. o. 1915. ja 1931. aastatel. Ka tuleb märkida, et kokkuvõttes tuleb arvata üks rubla üheks krooniks, ning et arvud ei klapi täiesti, sest tabelis ei olnud võimalik pennisid sentideks arvata. Samuti ka tagavarakapitali aruandes ei ole arvud sentide osas täpsed.

Tab. nr. 12.

Tagavarakapitali seis 20 aasta kestel.

Aastad	Seis 1. jaanuaril	Seis 31. dets.	Tõus	Langus
1914	—	410,66	410,66	—
1915	501,06	678,79	177 73	—
1916	678,73	1.132,32	453,53	—
1917	1.132,32	2.671,69	1.539,37	—
1918	2.671,69	5.350,67	2.678,98	—
1919	Kr. 53,50	Kr. 75,13	Kr. 21,63	—
1920	75,13	641,86	566,73	—
1921	641,86	1.642,37	1.000 51	—
1922	1.642,37	2.571,38	929,01	—
1923	2.571,38	4.263,56	1.692,01	—
1924	4.263,56	5.926,44	1.662,88	—
1925	5.926,44	8.124,73	2.198,29	—
1926	8.124,73	9.798,86	1.674,12	—
1927	9.798,86	13.094,68	3.295,82	—
1928	13.094,68	14.717,94	1.623,26	—
1929	14.717,94	14.139,51	—	—
1930	44.139,51	15.322,28	1.182,77	578,43
1931	15.322,28	11.920,30	—	—
1932	13.220,30	12.465,87	—	3.401,98
1933	11.155,87	12.741,35	1.585,48	754,43
Kokku:	119.732,27	137.690,31	22.692,95	4.734,84

Tab. nr. 13.

Ravikapitali seis 1931.—1933. a.

Aastad	1931	1932	1933
sissemaks:	6.014,50	10.517,88	9.840,26
väljamaks:			
arstid	1.769,45	3.914,03	3.281,32
hambaarstid	1.662,72	1.422,05	983,74
masseerijad	48,75	20,50	15,00
ämmaemandad	—	20,00	10,00
arstirohud	1.775,73	3.481,41	2.879,72
haigemajad	2.171,40	4.649,80	3.315,39
muud kulud	10,00	—	—
prillid	189,70	116,20	83,78
kunsthambad	—	801,23	227,93
Kokku	7.627,75	14.425,22	10.796,88
Puudujääk:	1.613,25	3.907,34	947,62

Nagu tabelist nähtub, ei ole ühelgi aastal ravimiseks sissemakstud summadega väljatuludud praeguse 2% maksu juures liikmete

Juhatuses koosolek 30. aug. 1933. a. Istuvad laua taga (vasakult paremale): Joh. Lõo (liige), Th. Jürgenson (esimees), Aug. Paal (abiesimees), G. Mihkelson (liige), P. Paal (asjaajaja), ning (siinpool lauda) Aug. Lepik (liige).

Tagavarakapitali langus 1929. aastal on tingitud Eesti Panga aktsiate ja vallasvara ostmisest, kuna nende muretsemiseks lubati summad peakoosoleku otsustega tagavarakapitalist. Tegevuskapitalis nimetatud aastal oli ikkagi ülejääk, kuna ravimiskapitali ei olnudki põhjuselt, et ravimine veel kassa käes ei olnud. 1931. ja 1932. a. tagavarakapitali langus on aga täielikult tingitud puudujääkidest nii tegevus- kui ka ravikapitalis, missugused puudujäägid ilmnevad tab. nr. 11 ja 13-mas.

palkadelt. Peamiseks põhjuseks on selle juures loomulikult madalad palgad, mille pealt 2% kuigi palju välja ei tee. Nende palkade juures peaks ravimiskapitaliks sissemaks olema vähemalt 3% ehk jällegi kindlustatud sissemaksu miinimum. Vastasel korral on edaspidigi kindlasti puudujäägid ravikapitalis möödapääsematud, kui ei kärbita abiandmise norme, mis aga oleks täiesti lubamatu. Selle juures märgin ühtlasi ka, et haigekassa tegevuse algusest kuni 30. juunini 1932. a. sai

haigekassa sissetuleku liikmemakse 1% pal- kadelt, kuna alates 1. juulist 1932. a. on liik- memaks ning samuti ka juurdemaks 1½% liikmete palkadest.

Lõpuks märgin, et 20. aasta jooksul on haigekassa volinikkude poolt peetud 41 pea- koosolekut, kuna juhatause koosolekuid peeti algul tarviduse järele, kuid vähemalt 1 kord kuus. Hiljem, s. o. 1927. a. — 1930. a. üks kord nädalas, 1931.—1932. a. kaks korda nä- dalas, ning 1932. a. 21. märtsist alates kuni käesolevani — üks kord nädalas. Volinik- kude kogu ja juhatause koosseis on aastate järele kujunenud järgmiselt (tab. nr. 14):

Revisjoni komisjon on igal aastal töötanud kolmeliikmelisena.

Sellega lõpetan 20-aastase tegevuse kohta koostatud lühikese aruande teadmises, et sel- lest vahest paljugi huvitavat välja on jäänud. See asjaolu on tingitud peamiselt Veneagiste aruannete puudulikkusest, kus statistilised andmed peaaegu puudusid. Loodan siiski, et minu poolt käesolevas esitatud andmed osali- seltki suudavad asjastuhvatuid rahuldada, millega ka töö täiesti tasutud oleks.

Tab. nr. 14.

Volinikkude kogu ja juhatause arvuline koosseis.

Aastad	Volinikke		Juhatus — töövõtjad ja tööandjad.			
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1914	29	10	3	1	3	—
1915	15	7	2	1	3	—
1916	15	16	4	—	2	—
1917	19	12	4	—	3	—
1918	13	5	3	1	—	—
1919	13	5	2	1	—	—
1920	22	13	6	1	—	—
1921	27	13	6	1	—	—
1922	27	13	6	1	—	—
1923	24	12	7	—	—	—
1924	44	16	6	1	—	—
1925	43	16	6	1	—	—
1926	55	29	7	—	—	—
1927	46	25	6	1	—	—
1928	45	22	6	1	—	—
1929	46	22	6	1	—	—
1930	45	20	6	1	—	—
1931	37	8	5	—	—	—
1932	40	4	5	—	—	—
1933	50	2	5	—	—	—
Kokku:	653	269	101	13	11	—
	922		115		11	

Viljandi Ühishaigekassa ja riiklik järevalve 1913—1933.

Erinumbrile kirjutatud A. Veidenbaum, IV jsk. tööinspektor.

Vene keiser kinnitas riigivolikogus ja riiginõukogus heakskiidetud seaduse 23. juunil 1912. a. Selle seaduse põhjal asutati üle riigi haigekassad, kui sundlikud riikliku omavalitsuse organi- satsioonid, millest osavõtmine kirjuta- takse ette riigivõimu poolt ja tegutse- mine on riikliku järelevalve all. Nii asutati ka Viljandi Ühishaigekassa 15. novembril 1913. a. kinnitatud põhikirja järgi.

Et eelpoolnimetatud 23. juuni 1913. a. seadus oma sotsiaalse iseloomu järgi paigutati Vene seaduste kogu XI köite 2 jaosse, mis nimetati Tööstuslikuks tööseaduseks, siis sellega seoses ka haigekassade riiklik järelevalve läks Tööstusliku tööseaduse normide järele- valvajatele — vabrikainspektoritele.

Viljandi Ühishaigekassa, oma põhi- kirjas ettenähtud asukoha järgi, aset- ses asutamise ajal vabrikuteinspekt- siooni Liivimaa 4. jaoskonnas kuni Saksa sõjalise okkupatsioonin 25. veeb- ruarini 1918. a. Järelevalvet teostasid inspektorid A. Prihodkov kuni 1916. a. ja pärast seda V. Konetski.

Vene Ajutise Valitsuse poolt antud seadusega 11. juulist 1917. a. loodi töökommisaride instituut Tööstusliku tööseaduse järelevalves rööbiti vabriku- inspektoritega. Ametlikkudest doku- mentidest ei nähtu töökommisaride tegutsemist vabrikainspeksiooni Liivi- maa 4. jaoskonnas.

Ajavahemikul 25. veebruarist 1918. a. kuni sama aasta 8. detsembrini puu- dus riiklik järelevalve.

Eesti Vabariigi Ajutise Valitsuse määrusega 8. detsembrist 1918. a. loodi töökaitsekomissaride ametkond Vene seaduste kogu XI köite 2 jao seaduslik- kude normide (Töökaitse seaduste) järelevalveks kusjuures siis moodus- tati Viljandi-Pärnu töökaitsekomissari raioon, mis pärastine 4 jaoskond. Sel- lesse raiooni ja pärastisse jaoskonda kuulus Viljandi Ühishaigekassa kuni 1. aprillini 1922. a. Järelevalvet teosta- sid komissarid: R. Aström — 19. det- sembrist 1918. a. kuni 31. jaanuarini 1919. a. H. Torokoff — 1. veebruarist 1919. a. kuni 15. septembrini s. a. ja R. Treufeldt — 15. septembrist 1919. a. kuni 31. märtsini 1922. a.

Kokkuvõetted haigekassade kuuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimase päeval oli			Tulud			T O E T U S E D			Haigekassa liikme- maksu prots. kassa- osalise teenistuses	Missuguse kuu kohta andmed käivad																			
	Kassa- liikmed	Perekonna- liikmed	Kokku	kinnitumaksudest			Tegevuskapitali arvel					Kassaliikm. ravik. arvel																		
				Tegevus- kapitali arvel	Kassaliik- ravi- kapitali arvel	Kokku	Ambu- lator- ne ravi	Haigela- ravi ja muud	Kokku			Ambu- lator- ne ravi	Haigela- loorne ravi	Haigela- ravi ja muud	Kokku	Üldse														
																	Kassaliik- me teo- lustrahd	Summa	Summa											
Tallinna Ühishaigekassa	15118	10567	25685	36191	48	18095	74	54287	22	11298	5	7115	54	2797	50	9913	04	21211	54	26367	78	10887	25	87405	08	58526	57	2	Sept. 1933.	
Tallinna Linna Eitevõl. Haigekassa	1854	2343	4197	4668	—	2384	—	7002	—	1831	01	1412	23	19	67	1431	90	3268	51	5897	95	817	90	5745	85	9009	36	2	"	
Tartu Üldhaigekassa	4287	5510	7797	8209	68	4109	08	12318	71	2102	63	2102	01	694	70	2796	71	4899	84	6495	65	1795	96	8291	61	13190	95	2	"	
Pärnu Ühishaigekassa	3031	2096	5127	2888	14	1415	50	4303	64	523	35	575	31	275	33	850	64	1373	99	1773	01	485	21	2258	22	3632	21	2	"	
Narva Üldhaigekassa	1556	1947	3503	3331	52	1669	45	5000	97	652	27	158	35	187	—	345	35	997	62	371	58	331	37	702	95	1700	37	2	"	
Rakvere Ühishaigekassa	789	885	1674	1470	66	768	55	2289	21	254	63	254	64	58	25	312	89	567	52	735	83	138	40	874	23	1441	75	2	"	
Viljandi Ühishaigekassa	1031	814	1845	1337	26	934	80	2272	06	380	14	137	96	81	63	219	59	599	73	500	05	481	80	981	85	1581	58	1 1/2	"	
Haapsalu Ühishaigekassa	567	422	989	1022	22	—	—	1022	22	695	94	415	21	48	38	463	59	1159	53	—	—	—	—	—	—	1159	53	2	"	
Võru-Petseri Üldhaigekassa	686	851	1537	1347	21	709	08	2056	29	325	96	102	37	22	83	125	20	451	16	1008	62	174	19	1182	81	1633	97	2	"	
Kuressaare Ühishaigekassa	472	341	813	857	92	199	47	1037	39	274	18	27	90	—	—	27	90	302	08	614	07	—	—	614	07	916	15	1 1/2	"	
Paide Ühishaigekassa	416	396	812	638	76	319	38	958	14	114	44	63	53	65	90	129	43	243	87	231	55	339	02	570	57	814	44	2	"	
Vaiga Üldhaigekassa	363	374	737	771	41	355	87	1157	28	89	—	76	54	4	—	80	54	169	54	297	36	47	—	844	36	513	90	2	"	
Türi Ühishaigekassa	303	228	531	553	09	276	—	829	09	85	05	114	69	14	50	129	19	214	24	289	90	40	40	330	30	544	54	2	"	
Põltsamaa Ühishaigekassa	155	150	305	33	18	83	18	106	36	—	—	—	—	—	—	29	40	29	40	215	91	174	73	390	64	420	04	?	"	
Tallinna Juksetööliliste Haigekassa	181	47	228	218	85	109	43	328	28	77	26	—	—	—	—	—	—	—	—	126	02	42	60	168	62	245	88	2	"	
Tallinna Sadamatööliliste Haigekassa	58	49	102	120	27	—	—	120	27	—	—	—	—	—	—	20	—	20	—	34	45	2	—	36	45	56	45	4	"	
Kreenholmi puuvillavab. Haigekassa	1851	—	1851	1846	66	—	—	1846	66	1845	12	—	—	—	—	85	—	85	—	1880	12	—	—	—	—	1880	12	1	"	
Narva Linaketramise Manuf. Haigek.	1231	854	2085	2462	32	—	—	2462	32	534	83	182	96	352	50	535	46	1070	29	—	—	—	—	—	—	1070	29	2	"	
Narva Kalevivabrik Haigekassa	605	445	1050	1454	22	—	—	1454	22	445	69	377	20	316	05	693	25	1138	94	—	—	—	—	—	—	1138	94	2	"	
Narva Kalevivabrik Haigekassa	1097	562	1659	2367	02	—	—	2367	02	820	33	472	47	95	83	567	80	1388	13	—	—	—	—	—	—	1388	13	2	"	
Balti Puuvillavabrikute Haigekassa	1007	469	1476	1772	86	—	—	1772	86	842	09	—	—	—	—	60	—	902	09	—	—	—	—	—	—	902	09	1 1/2	"	
Sindi tekstiilvabrikute Haigekassa	303	249	552	665	70	—	—	665	70	283	90	185	13	124	50	309	63	598	53	—	—	—	—	—	—	598	53	2	"	
Hiiu-Kärda Kalevivabr. Haigekassa	279	—	279	303	62	—	—	303	62	306	50	2	50	35	—	37	50	404	—	—	—	—	—	—	—	404	—	1	"	
Kohila Paberivabriku Haigekassa	917	1079	1996	1831	66	—	—	1831	66	555	08	742	74	87	93	830	72	1385	80	—	—	—	—	—	—	1385	80	2	"	
A.J.S. „Kütte-Jood“ põlevkivik. Haigek.	284	370	654	569	48	—	—	569	48	295	90	110	—	68	—	178	—	473	90	—	—	—	—	—	—	473	90	2	"	
Port-Runda Isemendivabriku Haigek.	658	885	1543	1560	94	—	—	1560	94	538	16	280	33	70	50	350	83	888	99	—	—	—	—	—	—	888	99	2	"	
Piiritsuv. „Rosen & Ko.“ Haigekassa	26	37	63	89	56	—	—	89	56	—	—	18	66	—	—	18	66	18	66	—	—	—	—	—	—	18	66	2	"	
A.S. „Loksa-Tehased“ Haigekassa	11	49	60	84	40	42	10	126	50	18	30	17	15	7	50	24	65	42	95	74	08	29	—	103	08	146	03	2	"	
39131	30019	69150	78797	49	31451	35	110249	07	25160	86	14974	82	3542	05	20516	57	45677	73	44733	81	15266	83	60000	64	10567	8	97			

Tööhoolekande ministri määrusega 30. märtsist 1922. a. moodustati Viljandi linnast ja maakonnast töökaitsekomissariaadi 7. jaoskond, kuhu kuulus ka Viljandi Ühishaigekassa kuni 1. jaanuarini 1927. a. Järelevalvet teostas komissar A. Veidenbaum.

Algusega 1. jaanuarist 1927. a. ühendati töökaitsekomissariaadi 7 (Viljandi) ja 8 (Pärnu) jaoskond üheks tööinspeksiooni 4. jaoskonnaks, kuhu kuulub Viljandi Ühishaigekassa kuni käes-

oleva ajani. Järelevalve teostajateks inspektoriteks olid jn on: O. Ottas — 1. jaanuarist 1927. a. kuni 30. maini s. a. K. Liigand — 1. juunist 1927. a. kuni 22. veebruarini 1929. a. ja A. Veidenbaum — 15. aprillist 1929. a. kuni käesoleva ajani.

Järelevalve aktide järgi ei ole Viljandi Ühishaigekassa annud palju tööd järelevalvele. Iseäranis tuleb märkida, et rahalised asjad on leitud haigekassas alati korras.

Haigekassade tegelaste nõupidamine

11. ja 12. novembril 1933. a.

Eesti Haigekassade Liit korraldas eelmiste aastate eeskujul ka tänavu 11. ja 12. novembril haigekassade tegelaste nõupidamise, et haigekassade elus päevakorraks kerkinud küsimusi läbi arutada ja nende kohta seisukohta võtta.

Nõupidamine peeti Tallinnas Noortemeeste Kristliku Ühingu ruumes.

Nõupidamistest võttis osa 49 isikut, neist 6 tööinspektori ja nende abi, teised haigekassa tegelased.

Nõupidamised algasid 11. novembril kell 3 päeval Eesti Haigekassade Liidu esimehe K. Lukk'i järgmise avasõnaga:

HAAIGEKASSADE TEGELASTE NÕUPIDAMISTE AVASÕNA.

Väga lugupeetud koosolejad!

„Eesti Haigekassade Liit oma tegevuse algupäevil korraldas paaril aastal kursuseid haigekassade tegelastele. Nendest kursustest on hiljem kujunenud nõupidamised ehk konverentsid, mida on peetud traditsiooniliselt igal aastal.

Nõupidamiste ülesandeks on haigekassade tegelikus töös üleskerkinud tehnilisi küsimusi läbiarutada ja nende kohta seisukohta võtta ning haigekassade tööle võimalust mõõda sarnast suuna anda, mille tulemused täiel määral rahuldaks kassa liikmeskonda.

Nõupidamiste ülesandeks on süvendada kassategelaste teadmisi ja laiendada nende silmaringi. Seda sihti saavutatakse ettekantavate referaatidega ja ülestõstetud küsimuste ühiselt läbiarutamisega.

Ei ole ülearune märkida, et nõupidamistel oma tähtsus on olnud ka haiguskindlustuse alal tegutsevate isikute üksteisele lähemale toomisel. On nende vahel sideme loonud, mis tuleb ühisele asjale ainult kasuks.

Nõupidamistest osavõttel on igal aastal olnud õige rohkearvuline, võrreldes haigekassade tegelaste väikese arvuga.

Nõupidamistel on mõnigi tume küsimus selgitamisel leidnud, mis haiguskindlustuse teostamisel kasuks on olnud.

Haridussotsiaalministeeriumi kõrgemad ametnikud, samuti tööinspektoriid on tänuvää-

rilisel viisil alati kaasa aidanud nõupidamiste heaks kordaminekuks, mida oma kohuseks pean ära märkida.

Viimasel Liidu kongressil avaldati soovi, et käesoleval aastal nõupidamised ära jääksid. Kuid nagu Teil teada, leidis täna haridussotsiaalministeeriumis aset üleriiklik haigekassade esindajate koosolek kinnistusnõukogu liikmete tööliste esindajate valimiseks, mille puhul on koos kõikide vabariigis asuvate haigekassade esindajad.

Seda asjaolu kasutades, otsustas liidu juhatus ka käesoleval aastal nõupidamisi korraldada. On ju sel puhul niüelda üks tee ja kaks asja.

Veel enam õigustavad nõupidamisi viimasel ajal aset leidnud sündmused sisepoliitilises elus. Sündmused, mille tagajärgi meie ette ei ulata nägema.

Eesti riigi põhiseadust on rahva enamus tarvilikuks pidanud muuta.

Kas see muutmine meie rahvale ja riigile õnnistuseks tuleb või mitte, seda meie ette ei tea.

Seda näitab tulevik, mis meie eest kaetud linkuga, mida tõstma meie ei ole võimelised.

Kuid rahva enamuse tahet tuleb austada.

On siiski võimalik, et ka haigekassade elus uued tuuled puhuma hakkavad. Kuid need peaksid puutumata jätma need alused, millele haigekassad rajatud, kuigi meie kuuleme tihti muinasjuttu liialdustest sotsiaalseadusandluse alal.

Näib ajajärk tulnud olevat, kus ei tule enam võidelda sotsiaalkindlustuse ulatuse laiendamise eest. Näib, et on kätte jõudnud ajajärk, kus tulevad kõik olemasolevad jõud mobiliseerida ja tööle rakendada selleks, et hoida praegu olemasolevat.

Haiguskindlustus on tööliiskonna võitluse saavutus, millisel alal tuleb hoida käes seni-seid positsioone.

Mina ei lähe välja isikute küsimusest. See on asja juures kõrvalise tähtsusega. Tähtsam on asi ise.

Tuleb alal hoida haiguskindlustust selles ulatuses, mis praegu olemas. Kes haiguskindlustuse tegelikud läbiviijad on, see ei ole nii

väga tähtis. Kuid asjale on siiski kasulik, et iga idee teenistuses seisaks sellesama idee tuline pooldaja.

Ainult siis võib tööl olla soovitud tulemusi. Selgusetus sisepoliitilises elus ja tuleviku tumedus kohustab rohkem kui kunagi varemalt igat haigekassade tegelast olla valvel ning loogivalmis kõigi selle vastu, mis tulla võiks.

Praegune silmapilk kohustab rohkem kui kunagi varemalt ka haigekassade tegelasi oma ridasid koondama, oma silmaringi laiendama ja omi tuleviku silte selgitama.

Tänase nõupidamise päevakorda on liidu juhatus võtnud peaküsimusena arstiabi korralduse küsimuse. See on vana, kuid haigekassade elus siiski alati uus küsimus.

Arstiabi korraldus on haigekassade peaülesandeks ja selle juures ka suurim kulude tekitaja.

See on ala, millisel võimalikud igasugused ja väga saatuslikud väärtused, mida aga siiski võimalik ära hoida ehk vähemalt nende väärtuste halba mõju vähendada.

Selle põhjapaneva küsimuse otstarbekohane otsustamine omab kõikide haigekassade seisukohalt võrratu suure tähtsuse.

Sellepärast julgen loota, et nõupidamistest osavõtjad sellesse küsimusse, samuti ka teistesse päevakorras olevatesse küsimustesse süvenevad täie andumuse ja asjalikkusega, nii et meie tööl oleksid soovitud tulemused ja et meil oma igapäevase töö juurde asudes jääks tunne, et meie siiski oleme teinud ülesehitavat tööd.

Tervitan kõiki rohkel arvul kokkutulnuid haigekassade tegelasi, niihästi Liitu kuuluvaid, kui ka külalisi ja soovin Liidu juhatuse nimel nõupidamistele head kordaminekut.

Tulgu ka tänane nõupidamine tuluks haiguskindlustusele, et see ka muutunud oludes ja uue põhiseaduse maksvusel omi Samaaria mehe ülesandeid suudaks täita laialiste palgatööst elavate isikute kasuks.

Kuulutan haigekassade tegelaste nõupidamise avatuks.

Nõupidamiste juhatajaks valiti *Vold. Luksepp* (Rakverest).

ÜLEVAATEGA SOTSIAALKINDLUSTUSE ARENKU KOHTA

esines töökaitse ja sotsiaalkindlustuse direktor *J. Sonin*. Referent andis rahvasteliidu andmete põhjal ülevaate viimase aasta jooksul erimaades aset leidnud muudatuste kohta sotsiaalkindlustuse seadustes. Sotsiaalkindlustuse ulatust laiendatud on mitmel pool, maksmata pannes uusi seadusi ja olemasolevate ulatust laiendades. Kuid on ka mitmel pool piiratud kindlustusasutuste poolt antavaid sammeid, mis tingitud kindlustusasutuste majanduslistest raskustest kriisi tõttu.

UUE HAIGEKASSADE AASTA-ARUANDE KAVA

üle refereeris statistika keskbüroo ametnik *H. Reiman*. — Uus kava on koostatud Eesti ja Läti statistikute konverentsil ülesseatud

põhimõtete kohaselt. Uues aruande kavas on rahaline osa peaaegu endiseks jäänud. Muutusi tuleb statistilises osas, kus osa senise aasta-aruande andmeid tuleb anda teisel kujul. Kuid on ka hoopis uusi nõudeid üles seatud.

Ettekandele järgnevatel läbirääkimistel avaldati arvamist, et kava on värske ja paljudele tundmata. Kava tuleks paljundada ja kõikidele haigekassadele kätte saata ning järgmise nõupidamise päevakorda võtta.

HAIGEKASSADE MAKSUVÕLGADE NÕUD- MISE TEOORIA JA PRAKTIKA

üle refereeris 5-da jaosk. tööinspektor *P. Volmer*. Referent võttis vaatlusele 5-da tööinspektori ringkonna maksuvõlgade nõudmise, mille juures jõudis otsusele, et 5 aasta jooksul on maksuvõlgade sissenõudmise sagedus tõusnud kolmekordseks, üksikud sissenõutavad summad aga vähenenud. Selle otsekohe tagajärjena on vähenenud ka need summad, mida korstnasse kirjutada tuleb. Referent kandis ette terve rea iseloomustavate juhuseid, mis-suguseid võtteid kasutatakse tööliste äravaramiseks ja missuguste raskustega tuleb võidelda, et kindlaks teha tööl olevate isikute teenistussummat ja selle pealt võetavat kindlustusmaksu kätte saada. Ettekanne oli hoogne ja huvitav, mida aitas elavamaks teha referendi poolt valmistatud rida diagramme.

12. novembril algasid nõupidamised kell ½10 hommikul.

HAIGEKASSADE ARSTIABI KORRALDUSE ÜLE RÜGI STATISTIKA KESKBÜROO AND- METE VALGUSEL

refereris *V. Luksepp* Rakverest. Referaat oli ehitatud riigi Statistika Kuukirjas avaldatud andmetele. Nendest selgus, et suurematel haigekassadel on ülekulutus kassaliikmete ravi peale protsentuaalselt suurem kui väikestel haigekassadel. Referent peab võimalikuks arstiabi korraldamise kulusid vähendada, kui rohkem jälgitakse arstiabi tarvitamist. Kuid seda ei võimalda teostada meie haigekassade kantseliteid koosseisud. (Referaat ilmub hiljem „Töö ja Tervises“.)

Ettekandele järgnes rida ülevaateid üksikute haigekassade tegelaste poolt kohapealse arstiabi korralduse kohta.

Järgnevatel läbirääkimistel selgus, et ka vabrikute haigekassades, kus arstiabi korraldab vabrikuvälisus ja kui see vähegi oma nõuetele vastab, ei jatku 2% palgast arstiabi korraldamiseks. Kuna arstiabi korraldus oli nõupidamiste tulipunktiks, sellepärast oli ka läbirääkimistest osavõtt väga elav. Kuna referaadis oli puudutatud ühte ja teist haigekassat nimepidi, mis oli paratamatu, sest tsiteeriti statistika keskbüroo andmeid, sellepärast püüti vaielda vastu kõneleja väidetele, tuues ette omi argumente. Selle päevakorra punkti peaülesanne, uusi põhimõtteid ravikorralduse alal üles seada, jäi selle tõttu kahjuks nagu tahaplaanile.

Et see küsimus põhjaneva tähtsusega ja igat kassategelast huvitab, näitab juba see, et selle küsimuse arutamine täitis terve päeva.

Kuna osa nõupidamisest osavõtjast olid lahkunud ja ka referente kohal ei olnud, jäid mõned päevakorras ettenähtud vähema tähtsusega küsimused läbi arutamata.

Nõupidamise tulemustega võib rahule jääda, sest haigekassade arstiabi korralduse ja selle puuduste üle saadi selge pilt, mille juures ka mõned uued tähised üles seati arstiabi alal ülekulutuste ärahoidmiseks.

Nõupidamine lõppes kell 4,15 päeval.

K. L.

Viljandi Ühishaigekassa arstlik personal ja asutused

20. juubeliaastal.

- Dr. Brin, M., sise- ja suguhaigused, Tartu tän. 12, kõnetunnid kella 10—12 ja 4—6.
- Dr. Gustavson, E., sise- ja suguhaigused, Kilingi-Nõmmes, Viljandis vastuvõtt laupäivil.
- Dr. Hertel, V., sise- ja naistehaigused ja sünnitusabi, Koidu tän. 8, kõnet. kella 9—12 ja 4—5.
- Dr. Ilionsky, Tuhalaanes.
- Dr. Kerstens, O., silma-, kõrva- ja sisehaigused, Väike tän. 3, kõnet. kella 11—1 ja 4—6.
- Dr. Kima, Th., sise- ja lastehaigused, Kauba tän. 7, kõnet. kella 9—12 ja 4—6, telef. 295.
- Dr. Kiss, V., närvihaigused, vastuvõtt teisip., neljap. ja reedel kella 2—5, telef. 69.
- Dr. Levin, J., närvi- ja sisehaigused, Mustla alevis, Viljandis vastuvõtt laupäeviti.
- Dr. med. Nõges, M., sise- ja närvihaigused, Lutsu tän. 7, kõnet. kella 8—9 ja 1—3, telef. 96.
- Dr. Pükoff, A., laste- ja sisehaigused, Jakobsoni tän. 22, kõnet. kella 12—1 ja 4—5, telef. 145.
- Dr. Pükoff, H., naiste- ja suguhaigused ning sünnitusabi, Jakobsoni tän. 22, kõnet. kella 9—12 ja 5—6, telef. 145.
- Dr. Reiman, O., silma-, nina-, kurgu- ja kõrvahaigused, Suurturg 3-a, kõnet. kella 9—12 ja 4—6, telef. Kaitseväe nr. 36.
- Dr. Ritson, Ed., Mustla alevis.
- Dr. Reinthal, V., naiste-, laste- ja sisehaigused, Posti tän. 18, kõnet. kella 9—11 ja 5—7, kõnet. 79.
- Dr. Rosenfeld, A., naistehaigused ja sünnitusabi, Jakobsoni tän. 11, kõnet. 11—12 ja 3—5, telef. 13.
- Dr. med. Rosenfeld, A., kirurgia (haavahaigused), Jakobsoni tän. 11, kõnet. kella 1—3, telef. 13.
- Dr. Sellheim, B., sisehaigused, Oru tän. 17, kõnet. kella 10—12 ja 5—6, telef. 161.
- Dr. Sibul, E., sisehaigused (kopsu-), Posti t. 5, kõnet. kella 10—12, telef. 223.
- Dr. Snamensky, N., sise- ja hambahaigused, Kauba tän. 8, kõnet. 9—11 ja 3—6.
- Dr. Subi, J., sise-, laste- ja nahaig., Tallinna tän. 8, kõnet. kella 9—1 ja 3—5, telef. 61.
- Dr. Täht, C., naistehaigused ja sünnitusabi, Posti tän. 9, kõnet. kella 8—9 ja 3—5, telef. 269.
- Dr. Vares, J., sisehaigused, Lossi tän. 35, kõnet. kella 10—12 ja 2— $\frac{1}{4}$, telef. 67.
- Dr. Zastrov, A., sise- ja naistehaigused, Uue-turu tän. 4, kõnet. kella 9—12 ja 4—5, telef. 283.
- Dr. Reinmann, A., Paistus, telef. Paistu 10.
- Dr. Kapsta, M., Võhmas, telef. 1.
- Dr. Orro, H., Tarvastu-Mustlal, telef. 3.
- Dr. Nõmm, J., Suure-Jaanis, telef. 28.
- Dr. Rosenfeldt, H., Kärstnas, telef. 10.
- Dr. Männik, H., Võhmas, telef. 31.
- Dr. Raska, Aug., Vana-Tännasilmas, telef. 5.
- Dr. Lepp, A., Suure-Kõpus.
- Dr. Kanter, J., Hallistes, telef. 16.
- Dr. Karsanov, M., Rõika-Meleski raioonis.
- Ämmaemand: Sov, K., Viljandis, Eha tän. 1.

Hambaaarstid:

Riis, L., Suure-Jaanis.

Dr. Männik, H., Võhmas.

Apteegid:

Viljandi linna apteek, Tartu tän. 9.

Jaanson, J., apteek Suure-Kõpus.

Ring, E., apteek Võhmas, telef. 32.

Kaart, J., apteek Tarvastus, telef. 24.

Moistus, J., apteek Suure-Jaanis, telef. 11.

Vasar, J., apteek Paistus, telef. 1.

Langer, K., apteek Kärstna-Murikatsis.

Happer, V., apteek Vana-Tännasilmas.

Blumenfeldt, K., apteek Pilstveres.

Roosson, A., apteek Kolga-Jaanis.

Rudolf, H., apteek Põltsamaal, Lossi tän. 7, telef. 84.

Pajor, Ed., apteek Rõikal, telef. Kolga-Jaani 10/9.

Haigekassa suu- ja hambahaiguste ambulatoorium asub Viljandis, Tartu tän. 20 ja on avatud äripäevil kella 12—1 ja $\frac{1}{2}$ 7— $\frac{1}{2}$ 8. Laupäeviti kella 12—2, telef. 246.

Viljandi linna haigemaja sisehaiguste osak. asub Mäe tän. 4, telef. 262. Osakonna juhataja dr. med. M. Nõges.

Viljandi linna haigemaja naistehaiguste ja sünnitusabi osakond asub Väike tän. 6, telef. 50. Juhataja dr. C. Täht.

Viljandi linna haigemaja kirurgia osakond asub Väike tän. 6, telef. 174. Juhataja dr. med. A. Rosenfeldt.

Haigekassa kantselei

asub Viljandis, Tartu tän. 20, telef. 246 ja on avatud kella 9—1 ja 3—6. Laupäeviti suletakse kantselei kell 4, kuna suurte pühade laupäevil kell 12 päeval.

Viljandi Ühishaigekassa 20. aastapäeva kava, Viljandis, Kolmekuningapäeval, 6. jaan. 1934. a.

I

Algusega kell 14, „Koidu“ seltsi saalis

AKTUS:

- 1) Muusika.
- 2) Avamine.
- 3) Tervitused.
- 4) Muusika.
- 5) Tegevuse 20. a. ülevaade.
- 6) Lõppsõna.

II

Algusega kell 18, Sakalamaa Jahiseltsi ruumes:

Õhtusöök ja omavaheline koosviibimine kutsutud külalistele, kassaliikmeile ja nende perekonnaliikmeile.

X aastakäik.

Sotsiaalpoliitilise kuukirja

X aastakäik.

„TÖÖ JA TERVISE“

1934. aasta tellimiste ärasaatmisega palume rutata.

„TÖÖ JA TERVIS“, Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekananja, ilmub 1934. a. endises suuruses 16–24 lhk., tuues illevaateid ja kirjutusi tööilis-, töökaitse-, kindlustuse-, tervishoiu-, hõolekande j. t. sotsiaalküsimuste aladelt Eestist ja välismaalt.

„TÖÖ JA TERVISE“ avaldatakse kinnituspõhukogu- ja -ametite tähtsamad otsused.

„TÖÖ JA TERVIS“ paneb erilist rõhku just ajakirja sisu mitmekesisusele.

TELLIMISHIND postiga: 12 kuud (12 numbrit) – 1 kr., 6 kuud (6 numbrit) 55 senti, 3 kuud (3 numbrit) – 30 senti. Üksiknumber 10 senti.

TALITUSE ADDRESS: TALLINN, LAI TÄN. 38, KRT. 4, „TÖÖ JA TERVIS“. Tel. 448-35.

Dr. med. P. HANSEN

Suguhaiguste vastu võitlemisest

Ravi ja profülaktika. Haigekassade osa suguhaiguste vastu võitlemisel.

Hind 5 senti.

EESTI HAIGEKASSADE LIIT

Tellimise aadress: Tallinn, Lai 38, k. 4.
Telefon 448-35.

L. JOHANSON

Sotsiaalkindlustus

Hind 10 senti.

Saada E. Haigekassade Liidust,
Lai tän. 38, krt. 4,

Haigekassade liikmed!

Lugege „Töö ja Tervist“. Rutake tellimise ärasaatmisega.

SISU: 1) 20 aastat... — Th. Jürgenson. 2) Viljandi Ühishaigekassa 20. juubeli puhul — V. Luksepp. 3) Viljandi Ühishaigekassa — Aug. Paal. 4) Viljandi Ühishaigekassa 20-aastase tegevuse ülevaade — Paul Paal. 5) Viljandi Ühishaigekassa ja riiklik järevalve 1913–1933 — A. Veidenbaum. 6) Haigekassade tegelaste nõupidamine — K. L. 7) Viljandi Ühishaigekassa arstlik personal ja asutised.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: B. Peelman.

Väljaandja: Eesti Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.